

LA DOCUMENTACIÓ ESPORTIVA: PATRIMONI I MEMÒRIA DE CATALUNYA

LLUÍS SÁNCHEZ LÓPEZ

Director/a del treball: Fina Solà

Any d'elaboració: 2012-2013

Treball de recerca del Màster d'Arxivística i Gestió de Documents

Escola Superior d'Arxivística i Gestió de Documents

Col·lecció Treballs fi de màster i de postgrau

Com citar aquest article: Sánchez López, Lluís. (2013) *La documentació esportiva: patrimoni i memòria de Catalunya*. Treball de recerca del Màster d'Arxivística i Gestió de Documents de l'Escola Superior d'Arxivística i Gestió de Documents. (Treballs fi de Màster i de postgrau). [Http://...](http://...) (consultat el ...)

Aquesta obra està subjecta a llicència Creative Commons Reconeixement-NoComercial-SenseObraDerivada 3.0 Espanya (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/es/legalcode.ca>). Es permet la reproducció total o parcial i la comunicació pública de l'obra, sempre que no sigui amb finalitats comercials, i sempre que es reconegui l'autoria de l'obra original. No es permet la creació d'obres derivades.

Resum

Catalunya és un país on tradicionalment l'associacionisme i l'esport han jugat un paper cabdal en les relacions socials i la memòria cultural del país. El treball ha estat realitzat amb la idea de fer un estudi de l'estat de la qüestió dins de l'àmbit dels arxius esportius a Catalunya, a més d'establir unes propostes de millora per donar la importància que correspon a aquest àmbit de l'arxivística, per al bé de la memòria col·lectiva del país.

Paraules clau: arxius esportius/arxius d'esports, Secció d'Arxius de l'Esport (SPO), Jocs Olímpics de Barcelona '92, Club Atlètic Vic, Unió de Federacions Esportives de Catalunya (UFEC), Federació Catalana d'Esports d'Hivern, arxius comarcals, arxius municipals, revista Comma, Llei d'Arxius i Documents, Llei de Patrimoni Cultural Català, història de l'esport

Título: La documentación deportiva: patrimonio y memoria de Cataluña

Resumen

Cataluña ha sido tradicionalmente un territorio donde el asociacionismo y el deporte han jugado un papel muy importante en las relaciones sociales afectando a la cultura y memoria del mismo. Este proyecto se ha desarrollado con la idea de analizar el estado de los archivos deportivos en territorio catalán, aportando unas ideas para concienciar a entidades e instituciones de la importancia de la documentación deportiva como parte del patrimonio cultural y documental del país.

Palabras clave: archivos deportivos/archivos de deportes, Sección de Archivos del Deporte (SPO), Juegos Olímpicos de Barcelona '92, Club Atlètic Vic, Unió de Federacions Esportives de Catalunya (UFEC), Federació Catalana d'Esports d'Hivern, archivos comarcales, archivos municipales, revista Comma, Llei d'Arxius i Documents, Llei de Patrimoni Cultural Català, historia del deporte

Title: The sports documentation: Catalonia's patrimony and memory

Abstract

Associations and sports in Catalonia during the history have been played a main role on social relationships and in country cultural memory. That report has been realized with aim to know the situation of sport archives in Catalonia, introducing improvements to save this kind of archives, contributing to country cultural memory's healthy.

Keywords: sport archives, Section on Sports Archives (SPO), Olympic Games Barcelona '92, Club Atlètic Vic, Unió de Federacions Esportives de Catalunya (UFEC), Federació Catalana d'Esports d'Hivern, regional archives, municipal archive, Comma: International Journal on Archives, Llei d'Arxius i Documents, Llei de Patrimoni Cultural Català, history of sport

SUMARI

1.- Introducció.....	6
1.1.- Declaració d'intencions	6
1.2.- Metodologia del treball	9
1.3.- Destinataris.....	9
2.- Objectius	11
3.- Marc Legal.....	13
3.1.- Marc legal esportiu:.....	13
3.2.- Marc legal d'arxius i documentació:	14
4.- L'esport com a agent polític, cultural i social	15
5.- Context arxivístic.....	22
5.1.- El sistema arxivístic català	22
5.2.- Els arxius d'esports i la seva visió internacional.....	24
5.2.1- Secció Internacional dels Arxius d'Esports.....	24
5.2.2- Els arxius dels Jocs Olímpics de Barcelona '92	25
5.2.3- El fons documental del Club Atlètic Vic (CAVIC), el punt de partida d'una memòria esportiva catalana	28
5.2.4- França, un exemple de participació institucional.....	32
5.2.5- Finlàndia, un altre exemple a tenir en compte.....	33
5.2.6- La importància de la SPO i els arxius d'esports a nivell mundial	33
6.- Els arxius de les Federacions Esportives de Catalunya.....	35
6.1.- Catalunya, el país de l'esport.....	35
6.2.- Metodologia.....	36
6.2.1- La base de dades.....	36
6.2.2- Enquesta.....	38
7.- Propostes de millora	43
8.- Reflexió final.....	50
Bibliografia.....	52
Webgrafia	54
Videografia.....	55
Annexos.....	56

1.- Introducció

1.1.- Declaració d'intencions

El projecte “*La documentació esportiva: patrimoni i memòria cultural de Catalunya*”, s'emmarca dins de l'assignatura de treball de fi de màster. La idea de realitzar aquest treball neix de la curiositat per veure l'estat de la qüestió dins d'aquesta branca arxivística, i poder fer un anàlisi de com gestionen la documentació les federacions esportives catalanes, aquella documentació que generen i reben fruit de la seva activitat com a entitats privades d'utilitat pública dins de l'esport català, i que són una part important del patrimoni cultural català i de la memòria del país.

La idea principal del treball no està pensada per a crear grans centres d'arxius de l'esport català (com si que existeixen polítiques a altres països europeus), sinó que la idea de centralització està més vinculada a l'aspecte d'un tractament de la documentació comuna per a totes les entitats esportives, sempre tenint en compte les realitats singulars de cadascuna d'elles. No es pretén desintegrar els arxius de les federacions o de qualsevol altre entitat esportiva, només volem transmetre la idea de preservació i conservació de la memòria a través de la documentació, i que aquesta es conservi als mateixos centres de les entitats, o bé, poder establir vincles amb centres d'arxius públics per al seu tractament. En resum, la idea principal, és la *conservació de la memòria documental de l'esport català* i així poder treballar millor la història de l'esport al país. El terme emprat al llarg del treball com “**arxius esportius**” o “**arxius dels esports**” són termes genèrics per donar èmfasi a la documentació de caire esportiu, però que realment es refereix als arxius de les federacions catalanes d'esport i per extensió als clubs esportius que estan integrats dins de les mateixes, formant part del *patrimoni documental català*.

El referent per a la realització del treball ha estat l'article publicat a la revista *Lligall* (Solà, 2011-2012), sobre els treballs realitzats al **Club Atlètic Vic**, a més, del gran referent del tractament de la documentació esportiva a Catalunya com van ser els **Jocs Olímpics de Barcelona '92**, que també va servir com a pauta inicial per agafar la idea de què fer i per on anar. Gràcies a l'ajut de la directora i la coordinadora del treball, vam arribar a la conclusió, que en diverses ocasions, sobretot a nivell de club, s'ha comunicat amb elles per tal d'arreglar la documentació que custodien els mateixos, a l'hora de celebrar alguna efemèride o aniversari (sobretot setanta-cinquè i els centenaris dels clubs). Davant d'aquesta conjuntura, fer una radiografia a través de les federacions, i aportar possibles propostes per a una aplicació general un cop realitzat l'estudi, pot conduir a les federacions i als clubs a una millora en la gestió de

la seva documentació, fet que serà profitós a curt i llarg temps, tant per a les entitats com per a la memòria col·lectiva del país. Per a les federacions, una bona gestió documental els hi generarà beneficis diaris en la seva activitat administrativa, però a la llarga els hi permetrà recuperar fàcilment la documentació (sobretot per a actes, celebracions, commemoracions, etc.).

Imatge 1. Comma (2009-2), monogràfic del món dels arxius d'esports,

i Lligall (33 i 34), on està publicat el cas del CAVIC. Autor: Lluís Sánchez, 2013

Vivim dins d'un país que ha organitzat un Jocs Olímpics, a més de ser participants d'una societat molt identificada amb els valors de l'esport més enllà de quelcom esportiu, lligant-lo amb l'associacionisme cultural (sobretot a finals del s.XIX, i durant el s.XX), i associant-lo amb la memòria històrica i social de Catalunya. Barcelona va ser el centre del món durant unes setmanes, però anys abans va haver-hi tot un treball previ per preparar a la ciutat per tal esdeveniment, que va comportar la transformació de la ciutat. Dins d'aquest treball, podem presumir d'organitzar una de les millors Olimpíades de la història, però a la vegada, s'ha de destacar la gran tasca de gestió documental que es va realitzar, i el posterior tractament exemplar que s'ha fet de la documentació (Solà, 2009). Per aquest motiu, aquest treball pretén remarcar la importància que es va donar i es dona a la gestió, tractament i conservació de la documentació de Barcelona '92, per tal d'adaptar-la al teixit esportiu documental de Catalunya. Partim d'exemples de bona gestió i tractament d'aquesta documentació, i per aquest motiu s'ha de potenciar el seu interès, per la riquesa cultural que aquesta documentació aporta per a la cultura del territori.

Per altra banda, vull destacar el monogràfic de la *Revista Comma: International Journal on Archives*, publicació del ICA, dedicada als arxius dels esports. Conèixer

altres realitats d'aquests tipus d'arxius a altres països m'ha servit com a motivació per veure que en el nostre territori encara queda molta feina per fer. Aquest monogràfic ha estat de gran ajuda a l'hora de contextualitzar aquest àmbit a nivell internacional, ja que sobre aquest tema hi ha una manca de bibliografia, i gràcies a aquest número, he pogut conèixer altres realitats arxivístiques sobre el món de l'esport, i que poden servir com a model d'actuació. L'article d'introducció del mateix, reflexa la importància que els arxius esportius estan adquirint en els últims anys, gràcies en gran mesura, a les actuacions que s'estan donant des de la **Secció Internacional d'Arxius de l'Esport**, en endavant ICA/SPO, òrgan del **Consell Internacional d'Arxius**, en endavant ICA. El panorama dels arxius de temàtica esportiva, vist des d'una perspectiva general, és incert, a més de complexa. Apareixen situacions concretes exemplars de conservació de fons i col·leccions, però com s'ha esmentat abans, són casos molt concrets, focalitzats i aïllats.

També s'ha de tenir en compte que cada territori conté una realitat sociopolítica, econòmica, cultural i històrica diferent, i encara més, dins d'un mateix país, poden aparèixer diferents situacions i conjuntures. Per tant, la realitat que podem trobar a Catalunya és diferent a la que tenen els finlandesos. A Finlàndia han desenvolupat un bon sistema de conservació d'arxius, fent una forta aposta econòmica per gestionar-los correctament. Probablement, nosaltres no podem adoptar el model finlandès en aquest moments de crisi, però segurament podem aplicar altres mesures que s'adaptin a la nostra realitat, i així poder gaudir d'una bona política de gestió d'arxius esportius (Sjöblom, Solà i Orefice, 2009).

Dins d'aquest incert i complex panorama, s'ha d'aprofitar l'existència d'un òrgan com el ICA, el qual va apostar en el seu moment per crear una secció dedicada als esports (ICA/SPO), i el bon treball que aquesta secció està realitzant per desenvolupar polítiques de conscienciació, promoció i difusió dels arxius de temàtica esportiva. Dins d'aquest terreny ens pot servir de base per realitzar una bona gestió i assessorament dels projectes relacionats amb els arxius esportius, com queda patent el recolzament donat al projecte del Club Atlètic Vic. Ens trobem davant d'una secció jove (creada al 2004 com a secció provisional a Viena i declarada permanent al 2008 a Kuala Lumpur), però aquest ha de ser l'òrgan que potenciï, promogui i conscienciï els arxius i les entitats esportives d'arreu del món, conjuntament amb altres professionals de l'arxivística, com és el meu cas, que estiguin interessats en aquest terreny, i vulguin potenciar-lo, aportant les nostres idees i esforços, primerament dins de l'àmbit d'actuació català, i després ampliar les vistes més enllà del territori català i espanyol.

Aquesta incerta realitat, també m'ha conduït ha explorar un àmbit de l'arxivística poc treballat a nivell català. Amb aquest treball, espero aportar noves idees a aquesta branca de l'arxivística, sempre des d'una perspectiva humil, d'un jove que aspira a ser arxiver i que tot i la poca experiència professional arxivística, sent la motivació d'aportar la seva capacitat i treball per a la comunitat professional. Espero que aquest treball pugui ser d'ajuda i d'aplicació al context d'actuació que s'estudia.

1.2.- Metodologia del treball

Primerament, he realitzat una base de dades per tal de tenir recollides i ordenades les dades referides a les federacions, com a suport de treball més eficaç, eficient i còmode a l'hora de tractar l'estructura de les dades de cada federació.

Posteriorment, he elaborat una enquesta dirigida a totes les federacions. Els resultats obtinguts, s'analitzaran per tal de veure la realitat, l'estat de la qüestió dins de l'àmbit català, i quines possibles millores i propostes podem realitzar respecte dels resultats extrets de l'anàlisi de les enquestes i del context. La idea inicial, es crear una sèrie de directrius per a l'organització documental, extretes en part, de les emprades en l'organització del CAVIC entre l'any 2009 i el 2011. Aquestes directrius podrien ser adoptades per totes les federacions i clubs (estudiant prèviament la realitat de cada entitat), per tal de gestionar i conservar d'una manera eficaç i eficient la documentació, tot tenint en compte la recuperació i difusió de la mateixa com a patrimoni cultural, a mig i llarg temps.

El projecte consta d'un marc teòric, per tal de contextualitzar de manera arxivística, legal i social l'àmbit d'anàlisi.

1.3.- Destinataris

El treball és un estat de la qüestió de la realitat dels arxius d'esports al territori català, i l'objecte d'estudi són les entitats esportives que integren Catalunya, per tal que en puguin gestionar la seva documentació de forma adequada, ordenada, de forma que sigui accessible i recuperable de manera fàcil i per a tots els interessats, i es pugui conservar a llarg termini.

El principal objecte de l'estudi són les federacions esportives de Catalunya, a les quals se'ls ha facilitat una enquesta, els resultats de la mateixa serà l'àmbit d'anàlisi. Les federacions esportives de Catalunya són entitats dependents privades d'utilitat pública, que tenen un lligam amb la **Unió de Federacions Esportives de Catalunya**, en

endavant UFEC, com a òrgan de consulta i intermediari amb l'administració, en aquest cas amb la **Secretaria General de l'Esport**¹. Aquest òrgan administratiu serveix com a impuls per a les federacions respecte a la tecnificació, l'alt rendiment i les seleccions esportives. Conjuntament amb les federacions, elaboren els programes de tecnificació, a més de mantenir el seguiment i el control de la seva aplicació.

L'estudi de l'estat de la qüestió comportarà una millora a l'hora d'accedir al patrimoni cultural del país, fet que propiciarà una difusió de la memòria esportiva catalana, i a la vegada, començarem a donar-li la importància que es mereix als arxius esportius, tal i com succeeix en altres països europeus. Això proporcionarà una millora dins el camp de la investigació i la recerca històrica.

L'estudi es centra en la bibliografia escrita sobre els arxius esportius i sobretot, els casos desenvolupats a Catalunya sobre la matèria. Per altra banda, les enquestes enviades a les federacions és l'altre àmbit d'estudi, ja que resulta molt difícil poder arribar a tots els clubs esportius que integren la xarxa catalana, però com veurem més endavant, la seva aplicació als clubs es factible (cas de CAVIC). Una correcta gestió de la documentació, els hi pot comportar una millora a l'hora d'accedir a la mateixa en casos com els que hem parlat anteriorment, quan els clubs es troben en la situació que han de realitzar qualsevol aniversari, efemèride o celebració, i es troben davant d'una situació de caos documental, a més de poder difondre la memòria cultural i social d'un territori concret, extrapolable a la resta del país.

Tot el món de l'esport i la investigació històrica al voltant de l'esport, ha de tenir en compte els arxius esportius i han de lluitar perquè aquests adquireixin més importància i ressò. Guanyarem tant arxivers com investigadors del món de l'esport, difonen una part molt important de la memòria i cultura d'un territori. Dins dels apartats següents es desenvoluparà el **XVII International Congress of the European Committee for Sport History**, que es celebrarà a Barcelona al novembre del 2013, i on arxivers de l'esfera dels arxius d'esports i els investigadors de la història de l'esport hem de treballar conjuntament per a un millor coneixement de la cultura i la societat d'un territori.

---

¹ Les federacions esportives catalanes tenen el seu lloc dins del **Consell Català de l'Esport**, a la **Subdirecció General d'Activitats Esportives i Infraestructures**, a l'**Àrea d'Alt Rendiment i Esport Federat**.

2.- Objectius

· Veure la realitat dels arxius esportius catalans, a través de la bibliografia escrita i les enquestes enviades a les federacions. Per fer una anàlisi de l'estat de la qüestió tindrem en compte les preguntes que formen l'enquesta, una mostra d'elles són les que es mostren a continuació:

- Què fan les federacions amb la documentació?
- On guarden la documentació i amb quins criteris?
- Fan servir algun sistema de gestió documental?
- Apliquen polítiques d'accés?

· Veure el paper de les institucions públiques catalanes relacionades amb els arxius, com el **Departament de Cultura**, així com l'**ICA** i la seva Secció Internacional d'Arxius d'Esports (**ICA/SPO**), entre d'altres.

· Segons l'article 19.2.e de la *Llei de Patrimoni Cultural Català*, estipula que a través d'un informe del **Consell Nacional d'Arxius**, i l'aprovació de la **Conselleria de Cultura**, la documentació pot passar a ser patrimoni documental. Per tant, pot haver-hi documentació esportiva amb una riquesa i uns valors històrics i informatius que no s'han identificat, i que a través d'un informe poden passar a ser documentació patrimonial. Per tant, haurem de tenir en compte davant de quina documentació ens trobem per a la memòria cultural del país. Primerament, s'ha de destacar que la mateixa llei no fa diferències entre documents relatius a l'esport, l'arquitectura, l'art, etc., i per tant, tot és patrimoni documental del país que cal conservar. Els documents generats per les federacions esportives catalanes són originals i únics, els quals s'haurien de conservar en centres d'arxius públics, per tal de fer-los accessibles a la ciutadania. Així estaria més accessible per a la investigació.

· Quin és el paper que tenen els centres d'arxius públics dins del **Sistema d'Arxius de Catalunya** (SAC), i quina política segueixen davant de l'adquisició de documentació de les federacions catalanes d'esports. Estudar els casos de l'Arxiu Comarcal d'Osona i l'Arxiu Comarcal de la Cerdanya i l'adquisició per part dels mateixos, de fons d'entitats esportives. En relació amb el punt anterior, podem trobar documentació essencial dins dels arxius de les federacions esportives, que pel seu valor informatiu i històric, i per a un millor tractament i preservació al llarg del temps, s'hauria de traslladar a un centre d'arxiu públic. Aquesta disjuntiva de centres d'arxius públics es podia diferenciar segons la importància que té la documentació.

- Marcar unes línies d'actuació arxivística conjuntes per a totes les federacions. Aquestes línies seran generals, adaptables a la realitat de cada situació. No es pretén establir un dogma de tractament, simplement volem ajudar a una millora en el tractament de la documentació i procurar que la mateixa es conservi per al bé de la col·lectivitat d'un país.

- Conscienciar a les organitzacions de la importància que té la documentació i la seva gestió eficaç i eficient. Prendre consciència que els arxius esportius són la font de la memòria històrica esportiva del país, i una pota més del patrimoni cultural del mateix. Això s'ha d'aconseguir, primerament, des de dins de les entitats esportives, fer-li arribar i conscienciar de la importància que té la documentació que gestionen, i posteriorment, a les institucions del país, per tal de poder fer un projecte fort que sigui executable a nivell territorial.

3.- Marc Legal

3.1.- Marc legal esportiu:

Les federacions esportives catalanes, estan definides jurídicament a l'Article 1 del **Decret 70/1994** com a *“entitats esportives privades d'utilitat pública i d'interès cívic i social, que gaudeixen de personalitat jurídica i capacitat d'obrar plenes per al compliment dels seus fins, les quals no tenen caràcter lucratiu, i que estan constituïdes per associacions o clubs esportius i altres entitats privades sense afany de lucre que entre llurs finalitats socials inclouen el foment i la pràctica de l'activitat física”*.

La principal llei que regeix jurídicament a les federacions esportives catalanes és el Decret 70/1994, de 22 de març, pel qual es regulen les federacions esportives catalanes, i el **Decret 1/2000**, de 31 de juliol, pel qual s'aprova el text únic de la Llei de l'Esport. Trobem altres lleis que poden afectar dins de l'àmbit jurídic de l'esport, com les que presentem a continuació:

- Llei 11/1984, de 5 de març, de creació de l'organisme autònom Institut Nacional d'Educació Física de Catalunya
- Decret 12/1989, de 24 de gener, pel qual s'aproven els Estatuts de l'Entitat Centre d'Alt Rendiment Esportiu.
- Decret 145/1991, de 17 de juny, pel qual es regula la constitució, les classes i el registre de clubs i associacions esportius, i d'aprovació del reglament del seu règim i funcionament intern.
- Llei 8/1999, de 30 de juliol, de la Jurisdicció Esportiva i de la modificació de les lleis 8/1988, de l'Esport, i 11/1984, de creació de l'organisme autònom Institut Nacional d'Educació Física de Catalunya
- Llei 9/1999, de 30 de juliol, de suport a les seleccions catalanes
- Decret 35/ 2001, de 23 de gener, sobre els òrgans rectors i el funcionament del Consell Català de l'Esport.
- Decret 130/2002, de 30 d'abril, de la Comissió antidopatge de Catalunya i de la Comissió per a la protecció de la salut de l'esportista.

- Decret 159/2005, de 26 de juliol, pel qual es modifica parcialment el Decret 70/1994, de 22 de març, pel qual es regulen les federacions esportives catalanes. Aquest decret fa petits canvis en la definició de l'article 1.2 de la llei que modifica, però el sentit continua sent el mateix.
- Decret 58/2010, de 4 de maig, de les entitats esportives de Catalunya
- Decret 55/2012, de 29 de maig, pel qual es modifica el Decret 58/2010, de 4 de maig, de les entitats esportives de Catalunya.
- Llei 12/2012, de 21 de juny, contra el Dopatge en l'Esport. Aquesta llei, pel que fa a matèria documental, està relacionat amb el tema de la protecció de dades, estipulat al Capítol V, dins dels articles 46, 47 i 48.

3.2.- Marc legal d'arxius i documentació:

Les següents lleis formen el marc jurídic i legal de l'arxivística i la gestió documental. Cal especificar, que no hi ha una llei de l'àmbit documental relacionada amb el tractament de la documentació esportiva, ni tan sols existeixen articles dins d'aquestes específics per a l'esport, però s'ha d'agafar aquest marc legal com a genèric per a la documentació patrimonial de Catalunya, i és dins d'aquest marge on entra la documentació objecte del treball.

- Ley 16/1985, de 25 de junio del Patrimonio Histórico Español. Llei estatal, on cal destacar el títol VII (*"del patrimonio documental y bibliográfico y de los archivos, bibliotecas y museos"*), que conté els articles específics (Article 48 fins al 66).
- Llei 9/1993, de 30 de setembre, del Patrimoni Cultural Català. El patrimoni documental català queda estipulat a l'article 19, on parla documentació de més de quaranta anys produïda o rebuda a Catalunya per persones jurídiques privades que han desenvolupat la seva activitat al nostre territori.
- Llei 15/1999, de 13 de desembre, de protecció de dades de caràcter personal
- Llei 10/2001, de 13 de juliol, d'Arxius i Documents (LAD)
- Decret 13/2008, de 22 de gener, sobre accés, avaluació i tria de documents
- Llei 32/2010, d'1 d'octubre, de l'Autoritat Catalana de Protecció de Dades

4.- L'esport com a agent polític, cultural i social

Moltes vegades no es pot deslligar a l'esport de la política, a causa del seu fort poder persuasiu envers la societat. Per tant, esport i nació (nacionalisme) són dues paraules antagòniques, però que a la vegada van agafades de la mà. L'esport, al llarg de la seva història moderna², ha estat un vehicle per a exercir el poder dels governs, com a mètode persuasiu per a la població, utilitzat com a símbol de cara a l'exterior (en molts moments com a neteja de cara), o com en aquests moments que vivim, com un element utilitzat com a cortina de fum, per tal de deixar de banda la crisi i que es parli de les victòries dels esportistes patris. L'esport, ha estat i és un dels màxims exponents de la identitat d'un país envers a l'exterior, i està estretament lligat a la cultura i la societat del mateix. En aquest apartat es contextualitzarà el tema de l'esport i la identitat nacional, social i cultural a través d'alguns exemples il·lustratius. Alguns dels casos són popularment coneguts, però d'altres, més concrets, donen a conèixer la força que l'esport té dins de la població, i sobretot, quan aquest és utilitzat com una eina populista. Per tant, podem dir que l'esport, o millor dit l'activitat esportiva competitiva va més enllà de la simple activitat física, com una eina social, cultural i política. La documentació juga un paper molt important a l'hora de poder donar a conèixer aquesta història a la col·lectivitat.

La postguerra de la **Gran Guerra** (1918), és el punt de partida de l'auge del fenomen esportiu, desenvolupat a Europa, on poc a poc va convertint-se en un espectacle comparable a la música o altres manifestacions artístiques. En aquells moments, es tenia en compte la participació en els bàndols en la guerra, fet que donaria recances a l'hora de disputar competicions esportives entre els rivals, establint els terrenys de joc com a camps de revenja. Conjunturalment a aquest fenomen, sorgeixen els anomenats règims autoritaris³, antagonistes entre ells, i que a la vegada, serà focus de conflicte, sobretot, per al posicionament que hauran de prendre els organismes internacionals de les competicions (González Aja, 2002).

---

² Es considera que l'esport modern neix a finals del segle XIX amb el restabliment de les I Olimpíades modernes, celebrades a Atenes al 1896, com a símbol de les Olimpíades de l'era antiga. El baró **Pierre de Coubertain** va ser el gran estendard per al restabliment d'aquesta celebració.

³ L'Europa d'entreguerres va ser el focus de naixement de models antagònics, genèricament anomenats autoritaris, però, que cadascun d'ells té les seves característiques i peculiaritats aplicades a la seva zona d'influència. Principalment, a Europa, trobem la revolució bolxevic i naixement de la URSS al 1917-1922; el feixisme italià a partir de 1922 i el nazisme alemany a partir de 1933. Posteriorment s'hauria d'incloure el franquisme derivat de la guerra civil espanyola, a partir de 1939.

La primera gran celebració amb un transfons més enllà de quelcom esportiu van ser els **Jocs Olímpics de Berlín de 1936**, ciutat alemanya que va sortir guanyadora davant de Barcelona⁴. Aquestes Olimpíades estan marcades per l'ombra de Hitler i el nazisme. La doctrina nazi renegava totalment dels esports moderns, i quan es van trobar amb la situació d'organitzar uns Jocs Olímpics, el presagi general era que aquests es cancel·larien. Però tot el contrari, l'aparell propagandístic del govern (comandat per *Josef Goebbels* i el diari *Der Völkische Beobachter*), van veure amb bons ulls la celebració per a netejar la imatge del règim de cara a l'exterior.

Els membres del COI veien amb recel que es disputessin les Olimpíades davant d'aquest marc polític, on el Comitè Alemany es negava, per ordres del govern, a què els atletes alemanys jueus participessin en les competicions. Davant d'aquesta conjuntura l'esperit olímpic es diluïa a Berlín, sobretot per la posició que estaven prenent els americans. Gran part del contingent olímpic americà estava format per atletes afroamericans i jueus, i per aquest motiu, van optar per una posició de boicot envers la celebració d'aquests Jocs Olímpics. L'opinió pública mundial també estava dividida entre el doble joc de, per una banda, el boicot que comportaria privar als atletes de participar en la major celebració esportiva, però a la vegada, la participació suposaria claudicar davant un règim autoritari. A més, la doble moral americana de què el boicot era cosa de comunistes, va conduir a que finalment els atletes americans participessin a Berlín al 1936.

Durant el transcurs de la celebració, l'aparell propagandístic es va encarregar que no haguessin senyals ofensives envers als visitants, i donar la imatge de normalitat. Segons paraules del ministre Goebbels, "*Volíem demostrar al món, que la sistemàtica persecució als jueus és una fal·làcia, una mentida constantment repetida*" (González Aja, 2002). Per tant, és una demostració política de la utilització de l'esport per netejar la cara d'un règim autoritari, i que ha de contradir les seves creences per tal de plasmar al món una imatge de normalitat relativa, sobretot accentuada gràcies a *Olympia*, el documental filmat per la directora de capçalera del règim, *Leni Riefenstahl*, on mostra tota la magnificència del nazisme a través de les grans construccions realitzades amb motiu dels Jocs Olímpics, fet que no era inèdit, quan anys enrere

---

⁴ Aquesta informació cal destacar-la, a causa de què el COI anuncia la decisió al 1931, en un moment on la *II República Espanyola* acabava d'establir-se, i el COI volia premiar el desenvolupament d'Alemanya i la *República de Weimer* després del càstig per la guerra, però, quan es van disputar els Jocs Olímpics al 1936, el panorama havia canviat radicalment.

havia filmat la gran obra propagandística del *III Reich* del *Triumph des Willens* (*El triomf de la voluntat*). És un exemple de la importància de la documentació (en aquest cas filmada), per poder conèixer el que va succeir en aquell estiu a Berlín.

Imatge 2. *Triumph des willens*. Mostra la majestuositat del nazisme com a propaganda. Fotograma extret del documental. Autora: *Leni Riefenstahl*, 1935

Tot no va sortir rodó per al règim. Com a convidat estrella va aparèixer l'afroamericà *Jesse Owens*, un atleta que va batre tots els rècords a Berlín, i que va ser aprofitat estratègicament per la propaganda nazi com a element de normalitat, per projectar al món aquesta idea anteriorment comentada.

Antagònicament al nazisme, trobem ***la identitat soviètica en l'esport***, a través de la continuació del dogma socialista, aplicat a l'esport, utilitzant-lo de manera populista, i coronant als esportistes com a herois, suplint el buit de fe religiosa que no contemplava l'ortodòxia comunista. El comunisme portava més enllà del treball el seu ideal estajanovista⁵, fet que es pot contemplar amb els èxits obtinguts en les diferents participacions dels Jocs Olímpics.

Tot seguit del triomf de la revolució bolxevic i la instauració del règim socialista, l'esport va ser una peça més de l'engrenatge de l'Estat soviètic, convertint-se en una més de les institucions polítiques, promovent el internacionalisme proletari mitjançant la via de l'esport. El mateix, va servir com a arma de lluita contra el capitalisme, tot identificant els esdeveniments importants amb el món occidental, i per tant, l'URSS es negava a participar en els Jocs Olímpics, a més de negar la afiliació a les federacions

---

⁵ La doctrina socialista estajanovista neix de l'ideal d'augmentar la competència en el treball per tal de què la productivitat creixi. Neix de les idees d'un miner ucraïnès (**Aleksei Stajanov**), del que rep el nom, a la dècada de 1930.

internacionals. En definitiva, l'esport es converteix en un element més de pressió de la lluita comunista envers de l'enemic capitalista, a través de la *Internacional Roja de l'Esport*, via dogma del *Comintern*. Al 1928, es celebren a Moscou les primeres **Spartakiades**, com una espècie de jocs olímpics obrers, convertint-se en un gran aparador propagandístic de la idea internacionalista. L'esport, també va ser utilitzat com a eina de la política exterior comunista envers als països fronterers, com una mesura més d'integració. A mitjans de la dècada dels anys 30, la URSS comença a aproximar-se a l'escena mundial de l'esport, deixant de banda la idea del internacionalisme esportiu, i davant l'amenaça feixista que imperava a l'Europa occidental. També, cal tenir en compte, que els esportistes soviètics no podien mesurar el seu potencial davant dels grans esportistes occidentals, i això era un repte per ells, però també per a l'Estat, que podia utilitzar-lo com un element propagandístic de superioritat (González Aja, 2002).

Un clar exemple de la politització de l'esport és la creació de la lliga de futbol soviètica, en la qual participaven equips de tots els territoris que formaven l'URSS. Els equips estaven identificats amb un sector social o del treball⁶, com per exemple, el *Torpedo de Moscou*, que estava integrat per treballadors del sector automobilístic, o el *CSKA de Moscou*, que era l'equip de l'exèrcit roig, entre altres casos. Això demostra la implicació de l'esport dins de l'estructura dels soviets.

Una altre història que il·lustra fins a quin punt pot arribar la identitat de l'esport quan s'ha utilitzat de forma polititzada és el **cementiri de Vagankovo**, convertit en un centre de pelegrinatge. Aquest indret està situat a Moscou, i en ell estan enterrats com a herois algunes de les grans personalitats del món soviètic. Entre aquestes, es troba la tomba d'un dels grans porters de la història del futbol, el mític *Lev Yashin*, a més d'altres herois guanyadors de la *Eurocopa* de Nacions de 1960, com *Igor Netto*, *Vladimir Maslachenko*, *Anatoli Maslyokin* entre d'altres (Padilla, 2013).

A falta de fe religiosa, la qual l'Estat s'havia encarregat d'eliminar, la massa popular soviètica va començar a idolatrar i a considerar-los a l'alçada d'herois als esportistes i artistes importants, aquells que guanyaven medalles olímpiques i títols mundials. Com queda esmentat anteriorment, l'Estat, en la seva política de participar dins les competicions internacionals, aprofita les victòries obtingudes per a utilitzar-les de manera propagandística. Com esmenta l'article, Yashin va ser el primer gran

---

⁶ Tal i com il·lustra l'article publicat per Lluís Sánchez López i conjuntament amb el sociòleg Manel Torrejón per al blog *Efecto Fútbol*, on queda patent la politització del futbol dins del món del proletariat: [El fútbol como símbolo de identidad soviética](#)

esportista enterrat a Vagankovo, a més en un moment de forta crisi i declivi del sistema, fet que va ser utilitzat com a focus de desviament de l'atenció. Un enterrament multitudinari, senyalat com una qüestió d'Estat, reflexa de la força de l'esport dins d'aquesta societat.

Dins de l'estat espanyol, la memòria històrica de l'esport és remarcable. La **II República Espanyola**, va comportar un canvi de visió pel que a la pràctica de l'esport, tot democratitzant-lo i socialitzant-lo, portant-lo al poble, fet que abans era vist com un fenomen social de les classes aristocràtiques (sobretot per la importància d'Alfons XIII dins d'aquest camp, gran amant de la caça anglesa). A la vegada, aquest canvi va comportar una deriva política d'interessos, fet que queda patent en la no subvenció dels atletes espanyols a les esmentades Olimpíades de Berlín de 1936, per la forta esfera feixista de la celebració.

Paral·lelament, es va decidir celebrar a la ciutat de Barcelona una competició alternativa, una **Olimpíada Popular**, promoguda per col·lectius sionistes, comunistes i socialistes. Aquesta celebració havia rebut molt bona acollida dins d'aquests col·lectius creadors (amb aproximadament 4.500 inscrits), però no va poder arribar a celebrar-se a causa de l'alçament militar del 18 de juliol de 1936, un dia abans que s'iniciés la competició, tot obrint una etapa bèl·lica on l'esport es va veure afectat i paralitzat. L'Olimpíada Popular era una mostra més del poder que l'associacionisme ha tingut a Catalunya tradicionalment, vinculat a ateneus i sindicats. La no competició va permetre a molts dels inscrits estrangers lluitar a la guerra civil per a la causa republicana, per que la majoria dels mateixos van arribar a Barcelona gràcies a la seva ideologia esquerrana i a favor d'uns jocs alternatius als de Berlín.

La complexitat sobre el tema de les nacions i els estats no té millor exemple que la zona dels **Balcans** i la guerra que va esclatar al 1991 fruit d'aquesta conjuntura. Ens trobem davant d'un territori que després de la **II Guerra Mundial** va integrar tot un model socialista propi, però els Balcans comptava amb una realitat diferent a la de la URSS. És l'últim conflicte important que ha esclatat a Europa, per tant, tots tenim records a la ment sobre aquest tema. Poc abans de l'esclat del conflicte, la selecció de basquet de Iugoslàvia es proclamava campiona del món a l'Argentina al 1990, però al mateix temps, un conflicte intern⁷ a la celebració semblava pronosticar el que succeiria

---

⁷ Un aficionat va baixar a la pista a celebrar-ho amb els jugadors. Aquest aficionat portava una bandera de Croàcia (en aquells moments, una regió iugoslava). **Vlade Divac** (serbi) va veure a l'aficionat i va fer un menyspreu a la bandera croata del seu gran amic **Drazen Petrovic** (croat),

pocs mesos després. L'afer de la bandera exemplificava la tensió que s'estava vivint a la zona, i que culminaria en conflicte. Un territori multiètnic, convivint en el mateix diferents cultures, llengües i religions pot provocar el que va passar posteriorment. Totes aquestes diferències, eren pal·liades amb l'estat fort que va constituir *Tito* després de la *II Guerra Mundial*, però amb el pas del temps, les diferències van començar a obrir-se cada vegada més, i arriba a la dècada dels noranta en una situació insostenible.

Imatge 3. *Vlade Divac* en el moment del cas de la bandera croata.

Foto extreta del documental *Once Brothers*, *Michael Toilajan*, 2010

Referent a l'esport, la integració de tots aquests pobles com una unitat política, comportava que en les competicions, la selecció de Iugoslàvia estigués formada per esportistes macedonis, serbis, croates, eslovens, bosnians, etc. És l'exemple en el cas de la victòria de l'**Estrella Roja** de Belgrad a la final de Copa d'Europa de 1991, davant de l'*Olympique de Marseille*. Segons les declaracions dels propis jugadors iugoslaus, la pressió era molt forta per part del govern. Necessitaven la victòria com a motiu d'alegria per als ciutadans, però a la vegada, tenien la sensació que una derrota els hi costaria tornar a tenir una vida normal a dins dels Balcans. La victòria arriba en el moment on l'estructura estatal s'està desintegrant, i les regions contraries a Sèrbia comencen a demanar la independència. Posteriorment, el mateix equip va guanyar la *Copa Intercontinental*, dins d'un context on la guerra era la preocupació de la ciutadania. Menciono a part mereixen altres personatges, que dintre d'aquest conflictes, els anomenats "*senyors de la guerra*" i els "*capos*" dels respectius bàndols dels exèrcits civils, eren gent vinculada a l'esport, a l'òrbita dels grups radicals que segueixen als equips (sobretot de l'òrbita del Partizan i l'Estrella Roja). És un exemple

---

fet que reflexa la tensió del moment i que va costar l'amistat dels dos amics. Informació extreta de l'article realitzat per Lluís Sánchez López per al blog *Efecto Futbol*: [La estrella que iluminó a Europa](#)

de fins a quin punt pot arribar l'esport si s'utilitza amb finalitats que no són les pròpies de la competició i els valors de solidaritat i esforç.

Tots aquests exemples són algunes de les moltes mostres de la importància que l'esport té en qualsevol societat, i la seva vinculació a la cultura, però sobretot el lligam que l'alta competició pot arribar a arrelar-se a la identitat d'un cert territori.

5.- Context arxivístic

5.1.- El sistema arxivístic català

Aquest apartat està pensat per contextualitzar el panorama arxivístic català, donant una visió general de la professió i crear un marc de treball per justificar els resultats i aportacions a l'estudi realitzat.

Quan parlem de l'arxivística catalana, hem de parlar de la **Llei 10/2001, de 13 de juliol, d'arxius i documents** (a partir d'ara anomenada com a LAD)⁸, com a eix vertebrador de la nostra professió. La LAD regula tot el panorama arxivístic català, no només regulant la documentació pública, sinó que també s'encarrega d'aquella documentació privada produïda o rebuda a l'àmbit català, o que són producte de l'activitat dels organismes o ens relacionats amb el nostre país, ocupant-se de tot el cicle de vida de la documentació (Corominas, 2002).

La mateixa LAD, en el seu article 1⁹, es crea el **Sistema d'Arxius de Catalunya** (d'ara en endavant SAC), amb l'objectiu de regular l'organització, la preservació, la difusió i l'accés a la documentació, tant pública com privada, del territori català, tot establint el model arxivístic del país. El sistema està integrat pels òrgans que el regeixen, coordinen, donen suport, assessoren i fan complir la normativa, i per altre banda, tenim els arxius com a garants de la documentació i complidors de la normativa. La següent taula il·lustra el SAC:

SISTEMA D'ARXIS DE CATALUNYA	
ÒRGANS	ARXIS
❖ Òrgan del Departament de Cultura amb funcions sobre la direcció del sistema	· Arxiu de la Corona d'Aragó · Arxius Generalitat · Arxius municipals + 10.000 habitants
❖ Consell Nacional d'Arxius (CNA)	· Arxius Diputacions provincials · Arxius universitats
❖ CNAATD	· Arxius Històrics provincials

⁸ La Llei 10/2001, de 13 de juliol, d'arxius i documents va ser aprovada pel Ple del Parlament en la sessió número 39, del 27 de juny de 2001, i publicada en el Butlletí Oficial del Parlament de Catalunya, número 206, d'11 de juliol de 2001.

⁹ **Article 1, Objecte.** *L'objecte d'aquesta Llei és impulsar la gestió i garantir la preservació de la documentació de Catalunya, tant pública com privada, d'acord amb els seus valors, per a posar-la al servei dels interessos generals; establir els drets i deures dels qui en són titulars, i també dels ciutadans en relació amb l'esmentada documentació, i regular el Sistema d'Arxius de Catalunya.*

· Arxiu de Protocols de Barcelona   · Arxius diocesans i capitulars

Taula 1. Òrgans i arxius que formen part del SAC (Font: Corominas, 2002)

L'article 21 de la LAD, defineix els requisits que els arxius han de complir per tal de formar part del SAC. Si aquests s'acompleixen, i si l'informe previ dictat pel Consell Nacional d'Arxius, en endavant CNA, i la Conselleria de Cultura és favorable, l'arxiu serà inscrit dins del registre d'arxius del sistema. Cal destacar, i segons estipula l'article 21.3 de la LAD,¹⁰ que un dels principals avantatges de formar part del SAC, és què aquests arxius poden ser dipositaris de fons documentals o de documents de titularitat pública diferents dels que li són propis (Corominas, 2002). Aquest aspecte és important per a l'objecte de l'estudi, i serà desenvolupat dintre dels punts següents.

L'altre normativa imprescindible per abordar aquest tema, és la **Llei 9/1993, de 30 de setembre, del patrimoni cultural català** (a partir d'ara anomenada com a LPCC). Aquesta llei contempla quina documentació forma part del patrimoni documental de Catalunya, gràcies al seu valor històric. La LPCC engloba tot el patrimoni cultural de Catalunya¹¹, però respecte al nostre objecte d'estudi, ens centrarem en el tractament que fa del patrimoni documental català. L'article 19 de la LPCC correspon patrimoni documental català, i el 19.2, defineix quins són els documents que s'han d'integrar dins del catàleg del patrimoni.

D'aquest article 19, vull destacar els següents punts, que més endavant justificarem amb l'objecte d'estudi:

- a) Els documents produïts o rebuts, en l'exercici de llurs funcions i com a conseqüència de llur activitat política i administrativa, per la Generalitat, pels ens locals i per les entitats autònomes, les empreses públiques i les altres entitats que en depenen.
- b) Els documents de més de quaranta anys d'antiguitat produïts o rebuts, en l'exercici de llurs funcions, per persones jurídiques de caràcter privat que desenvolupen llur activitat a Catalunya.
- c) Els documents de més de cent anys d'antiguitat produïts o rebuts per qualsevol persona física i els documents de menys antiguitat que hagin estat

¹⁰ **Article 21.3.** Només els arxius integrats al Sistema d'Arxius de Catalunya poden rebre en dipòsit documents d'administracions o entitats públiques altres que la de titular de l'arxiu.

¹¹ La LPCC Engloba el patrimoni moble, l'immoble i l'immaterial, de titularitat pública i privada, i les manifestacions de la cultura tradicional i popular.

produïts en suports de caducitat inferior als cent anys, com és el cas dels audiovisuals en suport fotoquímic o magnètic, d'acord amb el que sigui establert per reglament.

5.2.- Els arxius d'esports i la seva visió internacional

En aquest apartat, es contextualitzarà el panorama del món dels arxius esportius, a través d'alguns exemples extrets de la bibliografia, vistos com un oasi dins del món arxivístic, vistos per les autoritats com un tema menor. Primerament, cal situar en el mapa arxivístic la **Secció Internacional d'Arxius d'Esports** del **Consell Internacional d'Arxius**. Posteriorment, cal remarcar l'obra mestre dels arxius esportius a Catalunya, com és el cas de la gestió dels arxius dels **Jocs Olímpics**, i la pedra angular dels projectes que es realitzin emmirallant-se en el **Club Atlètic Vic** i per últim, finalitzar amb alguns casos de gestió d'arxius esportius a Europa, per veure el contrast entre uns i altres.

5.2.1- Secció Internacional dels Arxius d'Esports

La *Secció Internacional d'Arxius d'Esports* (ICA/SPO), neix des de l'ICA, primerament com a grup a l'any 2000, com a secció provisional a l'any 2004, però passa a ser un òrgan de caràcter permanent a Kuala Lumpur, l'any 2008. Aquest òrgan, neix com a garant dels arxius esportius, amb la idea de promoure l'organització, l'ús i la difusió dels mateixos, a través de la cooperació internacional.

“La missió de l'SPO és la preservació i la salvaguarda dels arxius dels esports en tot el món, mitjançant l'organització de seminaris i tallers per difondre la informació referent a aquesta tipologia d'arxius i també amb la col·laboració d'institucions i organitzacions d'investigació esportiva amb la intenció d'aproximar-se a la història de l'esport des de diferents perspectives ...”

(Solà, 2011-2012)

Aquesta frase defineix i il·lustra perfectament, a mans de la vicepresidenta de la secció, la intenció d'aquest òrgan, que es converteix en la pedra angular del món dels arxius d'esports. Tal és la importància que l'òrgan dóna a aquests arxius, que es pot veure en els membres que formen la secció, format per països dels cinc continents, i com queda patent en la publicació del monogràfic de *Comma*, arriba a les llengües anglesa, francesa, espanyola, alemanya, russa, àrab i japonesa. Aquest fet és un fidel

reflex de la dimensió que té la SPO de l'ICA, l'ampliació de les seves fronteres, i fins on pretenen arribar amb el seu esforç de treball. Pel que fa al comitè, la secció està presidida per **Kentth Sjöblom**, dels *Arxius Nacionals de Finlàndia*. La vicepresidència està ocupada per **Fina Solà**, Cap d'Arxiu i Gestió Documental de la *Diputació de Barcelona*; i com a secretaris tenim a **Laurence Ward**, arxiver del *London Metropolitan Archives*, i per altra banda, **Sabine Christe**, arxivera del COI a la seu de Lausana, a Suïssa. Els membres executius el formen professionals de parla francesa, com són **Doudou Sall Gaye**, arxiver i gestor documental de la *Federació Internacional d'Atletisme* (IAAF), **Emmanuelle Giry**, dels *Arxius Nacionals de França*, i per últim, **Frédérique Le Du**, del *Arxius Nacionals del Món del Treball*, a França.

Fruit d'una tradicional deixadesa i falta de prioritat per part de les institucions públiques sobre la idea d'aglutinar la memòria històrica dels esports del propi país, sempre s'ha vist als mateixos com una part intranscendent, i no s'ha donat la importància que realment tenen com a part del patrimoni cultural i memòria d'un territori. A través d'aquest òrgan, els professionals podem aportar la pressió (i els coneixements), a les autoritats per tal de capgirar la situació, i més amb propostes il·lustrades de què el tractament de la documentació esportiva és viable dintre del nostre territori. Aquests casos han de servir com a punt de partida per vendre la importància dels arxius esportius a Catalunya, però també a tots els territoris, com a la mateixa definició de l'òrgan estableix, la cooperació dins del nostre àmbit professional. Inclús es podria lligar amb l'esperit olímpic de joc net, superació i cooperació, aplicat al nostre àmbit d'actuació.

Cal destacar el treball que s'està portant a terme de l'elaboració per part de l'ICA/SPO, d'un directori mundial de les organitzacions públiques i privades que conserven arxius vinculats als esports, gran mesura de control que pot servir com a termòmetre del treball fet.

5.2.2- Els arxius dels Jocs Olímpics de Barcelona '92

“Preservant la memòria olímpica, es garanteix la perdurabilitat i l'accés a un dels episodis que han transformat substancialment la Barcelona contemporània i que ha de permetre afavorir-ne l'estudi amb una base documental que abraça un ventall tipològic d'una riquesa extraordinària” (Alberch, 1997)

La documentació generada a causa de la celebració dels Jocs Olímpics de Barcelona i tot el seu context organitzatiu i constructiu, demostren, fins a quin punt es pot donar

importància a la documentació “esportiva” dins del nostre país. Com s’ha mencionat a la introducció d’aquest apartat, aquest exemple és com un oasi enmig del desert, en el qual trobem la implicació directe de les institucions públiques per tal de conservar la documentació dels Jocs Olímpics com a símbol de la memòria de la ciutat i del país. La importància de la bona gestió documental dins d’un marc com aquest, pot comportar un bon tractament posterior que condueixi a l’accés i la consulta d’una documentació que forma part de la memòria del territori i així afavorir la recerca.

La celebració de la **XXV Olimpíada** a Barcelona, va provocar un canvi significatiu en la estructura de país per a Catalunya, situant-la en el top mundial de ciutats més importants. Durant pràcticament un mes, Barcelona va ser el focus d’atenció, i sense exagerar, podríem dir que va ser el centre del món, però anteriorment es va dur a terme tot un procés de desenvolupament de les infraestructures de la ciutat per tal de presentar-la al planeta com un lloc a l’alçada de l’esdeveniment i de les expectatives. Per desenvolupar tot el procés previ al nucli de la celebració esportiva, es va crear el **Comitè Olímpic de Barcelona 1992**, en endavant COOB’92, per realitzar la planificació, la organització i celebració dels Jocs Olímpics. Per una altra banda, es va crear l’agrupació d’empreses **Barcelona Holding Olímpic, S.A.**, en endavant HOLSA¹², composta per un conglomerat de diferents empreses amb capital públic. HOLSA va ser creat per gestionar i executar el tema de les infraestructures, edificis i recintes esportius, per tant, va ser l’òrgan encarregat de transformar la ciutat i modernitzar-la.

Els dos grans blocs que formaven l’organització dels Jocs Olímpics de Barcelona, portava intrínsecament, la generació d’un gran contingent de documentació relativa a tot el procés d’organització i celebració i tancament. Cal remarcar l’abast cronològic, que no només correspon a les dates de celebració de les competicions esportives, sinó que comença amb la candidatura com a seu al COI, i perdura més enllà de la finalització de l’última medalla que s’entrega en les competicions paralímpiques. Per dur a terme una planificació documental acurada, el COOB’92 va incorporar un professional de l’arxivística per organitzar la documentació.

Però el fet característic de la documentació de Barcelona ’92, va ser la implicació directe de les administracions públiques per tal de conservar-la, clar símptoma que aquestes institucions es van adonar que es trobaven davant de patrimoni documental

---

¹² **HOLSA** estava integrada per *Vila Olímpica, S.A. (VOSA)*, *Anella Olímpica de Montjuïc, S.A. (AOMSA)* i l’ *Institut Municipal per a la Promoció Urbanística i els JJOO’92 (IMPUSA)*.

del país, tal i com mostren les següents paraules: *“L'experiència de l'organització de la documentació generada amb motiu dels Jocs Olímpics de Barcelona 1992, demostra la importància de conscienciar a tots els organismes implicats de l'interès d'organitzar i preservar la memòria olímpica així com evitar la disgregació dels arxius olímpics”* (Solà, 2009).

Per aquest motiu, cal destacar un seguit d'actuacions remarcables pel que fa a la conservació de la documentació. La primera, el 26 d'octubre de 1990, es remarcable la implicació que adopta el govern municipal, il·lustrada en el Ple de l'Ajuntament de Barcelona, mitjançant el qual s'adoptaven les mesures corresponents per disposar la documentació generada per COOB'92 i HOLSA i les seves filials, als *arxius municipals de l'Ajuntament de Barcelona*, amb la idea d'evitar la dispersió de la documentació davant de la complexitat dels actors implicats.

Per una banda, la documentació dipositada pel COOB'92 als arxius municipals correspon a l'abast cronològic de 1981 a 1993, amb un total de 660 metres lineals. Per altra banda, l'arxiu de HOLSA dipositat als arxius municipals, consta de 922 metres lineals i 25.262 plànols, dins d'un marc cronològic que avarca des de 1985 fins al 2007, a causa de la prolongació de les empreses integrades pel holding més enllà dels Jocs Olímpics. Per coordinar tot aquest procés integrador, es va crear una Comissió de Seguiment, amb representants de tots els organismes implicats en la cessió de la documentació, per tal de conduir el procés dins dels paràmetres adients.

El segon fet remarcable succeeix a l'abril de 1993. Mitjançant l'acord entre la Junta General d'Accionistes del COOB'92, es constitueix la **Fundació Barcelona Olímpica**, en endavant FBO¹³, de caràcter privat i com a entitat benèfica cultural. Cal remarcar que la FBO hereta part dels fons documentals, però aquesta institució va dipositar, primerament en dipòsit vitalici, el fons als arxius municipals, però al 2007 fa la cessió definitiva. Per últim, els documents relatius a aquesta conjuntura olímpica no formen un únic dipòsit d'arxiu, si no que estan repartits entre els diferents centres arxivístics que integren la xarxa municipal d'arxius de la ciutat de Barcelona¹⁴.

---

¹³ Segons la seva presentació a la seu web, la FBO té com a finalitat difondre la realitat dels Jocs Olímpics de Barcelona, com també promocionar i investigar els valors culturals, ètics, esportius i de qualsevol ordre que emanen del ideari olímpic.

¹⁴ La documentació relativa al Jocs Olímpics de Barcelona 1992, està repartida pels diferents centres de l'Arxiu Municipal de Barcelona. A l'Arxiu Municipal Contemporani de Barcelona, trobem, dins de la secció de fons institucionals, el fons de HOLSA i el del COOB'92. Pel que fa a l'Arxiu Fotogràfic de Barcelona hi ha un bloc temàtic dedicat als Jocs Olímpics. No es pot realitzar consulta en xarxa de la documentació, i la informació és molt escassa. Els dos centres d'arxiu pertanyen als arxius de l'Ajuntament de Barcelona.

La documentació està custodiada a l'*Arxiu Municipal Contemporani de Barcelona* i l'*Arxiu Fotogràfic de Barcelona*, que pertanyen als arxius municipals de la ciutat.

5.2.3- El fons documental del Club Atlètic Vic (CAVIC), el punt de partida d'una memòria esportiva catalana

Un exemple que a Catalunya es poden realitzar projectes amb arxius esportius és el cas següent. L'organització del fons documental del **Club Atlètic Vic**, en endavant CAVic, va ser una iniciativa voluntària engegada per arxiveres de l'òrbita de la Secció Internacional d'Esports del ICA. Aquest projecte, és un exemple de la voluntat i implicació que aquest organisme internacional té amb el món dels arxius d'esports a nivell mundial. És un exemple ideal de la feina ben feta, amb una bona solució final de conservació de la documentació, un clar exemple dels valors que pretenen executar els membres de l'ICA/SPO de preservar i salvaguardar els arxius dels esports com a part de la memòria històrico-cultural d'un país.

El CAVic va ser fundat a l'any 1929, i ràpidament es va convertir en tot un referent del moviment associacionista arrelat tradicionalment a Catalunya, el qual va anar teixint tot un entramat d'associacions, símbol vital i latent de la història social del país. Associat a la fundació del club, s'inauguren les pistes d'atletisme *Estanislaus*, convertint-se en la primera seu del club. A la segona meitat del segle XX, la ciutat de Vic es converteix en referent de l'atletisme al país, tot celebrant alguna competició i festival. El seu fons documental ha patit pèrdues a causa dels diferents trasllats de seu del club, i molta de la informació sobre el club la trobem a la premsa local de l'època. Actualment, la seu la trobem a l'*Estadi Josep Maria Pallàs*, nom del fundador i primer president del club.

Primerament, cal destacar l'interès intrínsec del propi club a aplicar un tractament de la documentació per tal de publicar la història del mateix (Solà, 2011-2012). És important la implicació de la pròpia entitat, i que no sigui un projecte imposat, i d'aquí la importància que tenen les figures de *Josep Maria Vilà*, i l'atleta i futura presidenta *Montserrat Solà*. El projecte va ser acceptat per la Junta Directiva, i va ser executat en tres fases diferenciades. Sota la direcció de l'arxivera representant de l'ICA/SPO, *Fina*

Solà s'inicia la primera fase del projecte, on s'elabora un quadre de classificació i una auditoria bàsica de la producció documental per tal de tenir els instruments necessaris per a l'execució del projecte. També hi participa l'arxivera *Laura Ureña*, elaborant una base de dades i l'execució de la NODAC. Dins d'aquesta fase, també hi participa la informàtica *Mercè Ibarz*, com a figura assessora, a més de l'alumne de l'ESAGED, *Núria Cañellas* (la qual va realitzar el pràcticum al CAVic). S'ha de remarcar, que tot aquest treball dut a terme per les arxiveres era de forma voluntària. Les arxiveres *Laura Casas*, *Susanna Muriel* i *Núria Carreras* entren en l'organització de l'arxiu, establint-se un equip de cinc arxiveres i una informàtica. Tota aquesta fase inicial va servir per informar al ICA/SPO del treball que s'estava realitzant a la reunió del Comitè Directiu a Londres. El projecte del Club Atlètic Vic serviria com a patró pels arxius esportius del nostre país. Mentrestant, des de l'interior del club, es van realitzar les tasques necessàries per difondre-ho a nivell local.

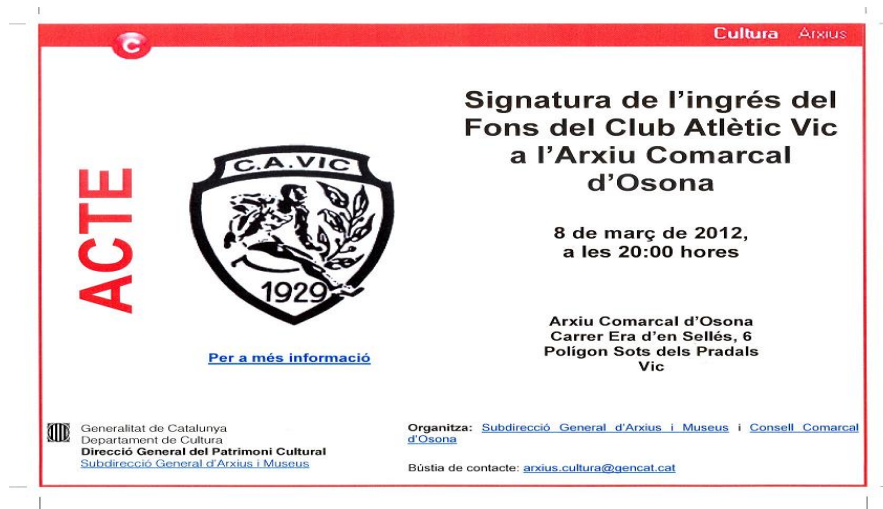
A la segona fase, es comença a treballar amb la documentació que conté el fons, un cop fet el quadre de classificació i la descripció, es va poder tractar millor els expedients i documents. Referent a l'avaluació documental, no es va poder realitzar tot seguint la referència de l'article 13.e de la Llei 10/2001, de 13 de juliol, d'arxius i documents¹⁵, on fa referència sobre la documentació privada. El fons documental contenia una gran quantitat de documentació audiovisual en diferents suports, que enriqueixen encara més la conservació del mateix, tot diferenciant el tractament del suport, que un cop realitzat, es va arribar a la conclusió de què només les plaques de vidre eren originals. Es va conservar tot (còpies i originals), tot realitzant una descripció profunda dels documents. Dins d'aquesta fase, es va rebre la col·laboració del soci *Tomàs Masferrer*, que gràcies al seu coneixement del club i l'esport, va poder fer una gran tasca identificadora de les fotografies, fet que va ajudar en el moment de la descripció. Tanmateix, es van digitalitzar aproximadament 1.400 fotografies, les quals serveixen de base per a la consulta. Cada una de les fotografies que conté el fons documental del CAVic està ubicada dins d'un sobre de conservació permanent amb les dades mínimes de recuperació, la mateixa tasca que s'ha dut a terme amb els diferents suports que integren el fons. Gràcies a la subvenció rebuda per part del Departament de Cultura en la línia de subvencions a empreses privades que promoguessin l'organització i la conservació del seu patrimoni documental, es va poder recuperar una part de la inversió total del projecte.

---

¹⁵ **Article 13 de la LAD. Responsabilitats dels titulars de documents privats integrants del patrimoni documental.** [...] e) *No eliminar-los sense autorització prèvia de la Comissió Nacional d'Accés, Avaluació i Tria Documental, excepte en els supòsits en què per reglament s'estableixi un altre procediment.*

El fons consta de dues parts ben diferenciades. La primera, és la part documental, on es restringeix el seu accés segons l'article 36 de la Llei 10/2001, d'Arxius i Documents¹⁶, i l'altra part conté documentació iconogràfica.

La tercera i definitiva fase del projecte, pren força la idea de la donació del fons a un centre arxivístic per a una millor conservació, tenint en compte que la seu del club no presentava les millors condicions de conservació a llarg termini, i així la consulta dels investigadors i la ciutadania estaria més a l'abast.

Imatge 4. Presentació pública del projecte del CAVic

Finalment, la idea de cessió del fons a un arxiu públic es va fer efectiu. Es va establir un contracte de cessió en comodat entre el CAVic i el Consell Comarcal d'Osona. El mateix va ser subscrit per la presidenta d'aleshores del CAVic, i el president del *Consell Comarcal d'Osona*, el qual va ser autoritzat pel director General de *Patrimoni Cultural de la Generalitat*. L'acte públic de la signatura i presentació del projecte es va realitzar a la sala polivalent de l'Arxiu Comarcal d'Osona, amb la presència de les autoritats municipals, comarcals i autonòmiques corresponents, i els membres de la Junta Directiva del club, a més de les arxiveres participants en el projecte. El projecte es va donar a conèixer a la premsa local.

Es van traslladar al centre d'arxiu més de 200 unitats d'instal·lació, fet que va augmentant amb el pas del temps. Juntament amb la documentació, el club va

¹⁶ **Article 36. Vigència de les exclusions de consulta.** *D'una manera general, les exclusions establertes legalment quant a la consulta de documents públics queden sense efecte al cap de trenta anys de la producció documental [...]. Els 30 anys són de manera general, però s'ha de tenir en compte la LOPD, i contrastar l'accés amb la protecció de les dades personals que contenen els documents. Això s'ha d'especificar en cada cas i veure quin article l'afecta.*

adjuntar un inventari de tota la documentació cedida, que contenia el codi de classificació, el títol, les dates, suport i format, accés i altres dades descriptives, fruit del treball realitzat per les arxiveres.

Imatge 5. Moments de la signatura i la presentació a la premsa del projecte.

Autora: Núria Carreras, 2012

El cas del CAVic és paradigmàtic del camí que s'ha de seguir dins dels arxius d'esports a l'arxivística catalana, la punta del iceberg dels arxius esportius al nostre territori. La cessió a un centre d'arxiu públic pot permetre un millor tractament de la documentació, i que aquesta es perllongui i conservi al llarg del temps, i així fer-la accessible als investigadors i a tota persona interessada. Sobretot s'ha de mencionar la participació activa de les institucions públiques recolzant el projecte, part indispensable per poder executar-lo. A més, cal destacar la gran feina realitzada per les arxiveres voluntàries, que han permès tenir un far on mirar a l'hora que sorgeixin nous projectes relacionats. Com queda patent en la pràctica feta al curs de postgrau de Direcció comptable i control de gestió de l'IDEC-Universitat Pompeu Fabra, l'elaboració del quadre de classificació ens podrà permetre assimilar-lo, sinó sencer, gran part per a futurs treballs, ja que el mateix, incorpora entrades específiques del CAVic, però també aquelles més genèriques que poden ser incorporades per qualsevol entitat. Ha estat la primera entitat en conscienciar-se del seu potencial documental com a punta de llança de la seva memòria, la qual cal conservar-la i preservar-la a llarg termini, a més de difondre-la per a la ciutadania. Una bona política local en termes d'esport, pot provocar una major implicació de la població municipal o comarcal, i és per aquí per on d'incentivar un major aflorament de fons esportius.

5.2.4- França, un exemple de participació institucional

Gràcies a la participació de diversos col·lectius, conjuntament amb l'implicació de les institucions públiques franceses, el patrimoni documental relacionat amb els esports (però també de l'àmbit de l'associacionisme, la política i altres sectors socials), ha permès consolidar-se a través d'un partenariat en el qual van participar a finals del 2006, el *Ministeri de Cultura* i el de *Joventut i Esports*, conjuntament amb el *Comité Olímpic Nacional* i l'*Acadèmia Olímpica Francesa*. Fruit d'aquest pacte s'ha creat un *Comité Científic* i una *Comissió d'Admissions* que regulen el patrimoni recol·lectat de diversos punts del país, i custodiat als centres d'arxiu de *Fontainebleu (Arxius Nacionals Francesos)*, pel que fa a la documentació pública, i en el cas de les col·leccions privades es custodien a l'*Arxiu Nacional del Món del Treball* a la ciutat de *Roubaix*. Fins i tot, han realitzat una classificació temàtica dels arxius d'esports¹⁷, tot demostrant una gran tradició dins del camp de l'arxivística, i que es pot aplicar gràcies a la seva bona organització esportiva (Bosman, 2009).

Gran part d'aquesta documentació es va recol·lectar a través de l'òrbita de l'associacionisme i el món del treball, a causa de les competicions organitzades dins de l'àmbit proletari. Els vestigis que formaven aquests contingents documentals van provocar la conscienciació per part dels grans organismes esportius francesos de reunir tot el patrimoni documental esportiu. A més, també es pren consciència des del món de la investigació, sobretot al voltant del món universitari, convertint-se en un fenomen social, pel valor cultural i de memòria històrica que conté aquesta documentació.

El poders públics prenen la decisió de recol·lectar i unificar la documentació de fons privats de clubs esportius, però a la vegada, la documentació pública generada per les federacions nacionals, constituint el patrimoni documental esportiu de França. Cal diferenciar, com abans s'ha dit, que la custòdia de la documentació pública es troba als Arxius Nacionals de Fontainebleu, en canvi els fons i col·leccions privades les trobem a l'Arxiu Nacional del Món del Treball, a Roubaix.

Un altre aspecte a destacar de la realitat francesa en matèria d'arxius esportius, és el tema del *Museu Nacional de l'Esport*, i el macroprojecte de ciutat esportiva, on es pretén crear un gran centre d'arxiu, relacionat amb un centre tècnic i d'investigació, que sigui reflex de la història de l'esport a França i el motor dels esportistes i l'èxit dels

---

¹⁷ Veure pàgina 110 de l'article de Lligall, *Els arxius d'esports : de la Secció Internacional d'Arxius d'Esports al Fons Documental del Club Atlètic Vic*, on es representa la classificació temàtica d'arxius d'esports.

mateixos. És un projecte força ambiciós però de difícil execució, a causa de que suposaria la desintegració dels arxius d'esports ja existents.

5.2.5- Finlàndia, un altre exemple a tenir en compte

Finlàndia constitueix un altre bon exemple de la bona gestió i conservació del seu patrimoni documental esportiu. L'any 1985 es va crear dins dels **Arxius Nacionals de Finlàndia** una secció que aglutinava part dels fons documentals d'esports, amb una política de preservació i difusió molt forta .

Per altra banda, dins dels **Arxius de l'Esport de Finlàndia**, s'està executant una política de conscienciació de la conservació de la documentació electrònica a nivell d'entitats esportives, però segons l'autora de l'article, *Ossi Viita*, hi ha una manca de recepció d'aquest missatge, fruit a la vegada, de la falta de normes internacionals sobre els arxius electrònics que legitimin aquesta política de preservació de la integritat d'aquests documents a llarg termini. Com a mesura cautelar, l'autora recomana la conservació en altres suports de la documentació generada electrònicament.

5.2.6- La importància de la SPO i els arxius d'esports a nivell mundial

Dins dels treballs i tractaments realitzats dins d'arxius d'esports, hi ha un remarcant sentit de conservació de la memòria històrica i cultural de l'esport, de manera internacional però també local. Un clar exemple de valoració de la documentació esportiva com a memòria internacional és el cas de l'**Arxiu del Comitè Olímpic Hel·lènic** (Comitè Nacional Olímpic més antic) i el de l'**Acadèmia Olímpica Internacional**. Ambdues organitzacions exemplifiquen el símbol del olimpisme i la seva vessant més clàssica de la cultura grega antiga, a més de l'esperit olímpic i la part més moral. Gràcies a la celebració dels Jocs Olímpics d'Atenes 2004, aquestes dues organitzacions van voler mostrar al món la importància de la memòria històrica a través de la seva documentació, tot promocionant-la, a més de realitzar tractaments sobre la mateixa.

A Itàlia, hi ha una certa preocupació dins del món arxivístic per la possible pèrdua de fons documentals de caire privat, per la poca importància que se li dona a aquesta documentació, unes fonts documentals que poden arribar a datar de finals del segle XIX. A més, Itàlia ha patit molta inestabilitat governamental al llarg del segle XX, fet

que ha provocat que la documentació pública de l'esfera esportiva estigui dispersa, i faci falta un treball molt exhaustiu de recuperació i cooperació per agrupar-la tota i crear un fons on estigui tota controlada. És l'exemple més clar de la situació que viuen els arxius esportius a arreu del món, on la dispersió és la situació més generalitzada, i la manca d'importància de les altes esferes institucionals no permeten que s'executin bons projectes de recuperació d'aquesta part de la memòria d'un territori. Al territori italià s'està treballant les bases per realitzar una bona gestió dels arxius d'aquesta part la cultura, gràcies a la publicació de ***Lo sport negli archivi in Italia***, on s'elabora un cens del patrimoni documental esportiu italià, a través de les figures de *Nora Santarelli* i *Angela Teja* (membres de l'ICA/SPO).

La celebració per excel·lència de l'esport són els Jocs Olímpics. Barcelona, com queda comentat anteriorment¹⁸, és un exemple de bona gestió documental duta a terme durant el transcurs de tota la cursa olímpica i l'esfera d'empreses creades al voltant de la mateixa, i el posterior tancament de la competició, però hi ha altres exemples de celebracions esportives aprofitades per desenvolupar polítiques de gestió de la documentació generades al voltant dels Jocs. Un cas destacable són els **Jocs de la Commonwealth de Manchester** celebrats a l'any 2002. Dins de la construcció dels Jocs, es va desenvolupar tot un programa de gestió de documents i arxius, amb l'objectiu de crear un arxiu permanent conservat al servei *d'Arxius i Estudis Locals de Manchester*, on es va establir a partir del 2005, per tal de documentar la organització i desenvolupament dels Jocs. El fons està gestionat per una empresa, i el mateix fons ha creat un gran atractiu per a la seva consulta, convertint-se en una part més de la oferta cultural d'aquesta ciutat industrial del nord d'Anglaterra, i a més, la bona feina realitzada ha servit com a referent per ajudar a la construcció dels *Jocs Olímpics de Londres 2012* en matèria d'arxius (Carter i Bolton, 2009). Un exemple més de la importància de la documentació esportiva per a la societat.

---

¹⁸ Veure apartat 5.2, les pàgines 22-24

6.- Els arxius de les Federacions Esportives de Catalunya

6.1.- Catalunya, el país de l'esport

La situació geogràfica privilegiada de Catalunya fa propici que el nostre país, sigui un territori perfecte per la pràctica i el desenvolupament de l'esport. Gràcies a aquesta diversitat, podem gaudir de la totalitat d'esports que es poden practicar, fet que ha provocat una forta i llarga tradició, per una banda, dels esports de muntanya (cal destacar el fort arrelament de la tradició excursionista), gràcies al relleu del territori, i sobretot, l'aprofitament del mar i els rius per realitzar activitats aquàtiques. Tot aquest ecosistema permet la quantitat de federacions¹⁹ amb les que compte la UFEC²⁰, punt que es desenvoluparà als següents apartats.

Catalunya, històricament sempre ha estat un país amb un fort arrelament associacionista, tant en la vessant obrera, com en aspectes socioculturals, entre els quals, lògicament, es troben els esports, i per aquest motiu, és molt important treballar per a la conservació de la documentació generada per les entitats esportives. L'esport a Catalunya té un fort vincle amb elements associacionistes com els ateneus, les unions excursionistes, els sindicats, les unions obreres, la lluita política, etc. Tots aquests elements han fet possible que Catalunya sigui un país lligat a l'esport més enllà de l'activitat física, fet que hem pogut il·lustrar en els apartats anteriors. Aquesta identitat han fet possible la celebració d'uns dels millors **Jocs Olímpics** de la era moderna, els de 1992, a més de la fallida **Olimpiada Popular**, però a la vegada, les federacions internacionals sempre han tingut en compte la posició i realitat catalana per a celebrar els seus mundials i competicions més importants. Sense anar més lluny, aquest estiu de 2013 s'han celebrat a la *Ciutat Condal* uns **Campionats Mundials de Natació** que han estat un èxit. Aquest Mundial de Natació de 2013 és l'últim exemple, però Catalunya, i concretament Barcelona, han estat un centre usual de celebracions esportives, i el llegat dels mateixos està en la seva documentació, la qual s'ha de conservar com a símbol d'història esportiva i memòria cultural del país.

---

¹⁹ **Federació esportiva:** és una entitat privada, que gaudeix de personalitat jurídica i capacitat d'obrar pròpies per al compliment dels seus fins, integrada per clubs, atletes, entrenadors, jutges, agrupacions i associacions esportives, dedicats a la pràctica de l'esport i el foment, el desenvolupament i l'organització d'activitats esportives dintre de l'àmbit del territori de Catalunya.

²⁰ La **Unió de Federacions Esportives de Catalunya** (UFEC), és un òrgan de solidaritat entre les federacions esportives catalanes i el conjunt de l'esport federat a Catalunya, un òrgan col·laborador amb l'Administració i assessor de la Secretaria General de l'Esport, a més de ser un òrgan de formació en els ensenyaments esportius.

Per finalitzar, cal destacar la celebració durant el mes de novembre a Barcelona (del 21 al 23), a la Universitat Ramon Llull, del **XVII International Congress of the European Committee for Sport History**, centrat en com l'esport i les relacions socials han anat evolucionant i adaptant-se històricament en moments de crisi, com el que actualment estem patint. L'esport també ha estat un element molt important dins de sistemes i ideologies polítiques que han representat un punt de populisme envers a la població²¹. Aquest congrés és l'últim exemple de la importància que té Barcelona per al món de l'esport, escollit per l'organització com a un indret clau i exemplar per a la organització d'esdeveniments d'aquest caire.

6.2.- Metodologia

6.2.1- La base de dades

La base de dades consta de totes les federacions esportives de Catalunya, remarcant, sobretot, els número de llicències de cada federació, a més del número de clubs adherits a les mateixes. El número total de federacions esportives catalanes és de 67.

La base de dades està adjuntada en format Excel. He cregut convenient remarcar aquells aspectes que ens poden ser més atractius a l'hora d'apropar-nos i contactar amb els organismes esportius. La llegenda següent indica els camps que estan marcats a la base de dades amb els colors corresponents. Penso que ressalta la importància que té cada entitat esportiva en relació als clubs que estan inscrits a la federació i amb el nombre de llicències de la mateixa. La figura mostra els resultats obtinguts de la recerca inicial dins de la pàgina web de la UFEC.

TOTAL FEDERACIONS	67		
TOTAL LLICÈNCIES	653.734		
TOTAL CLUBS	9.345		
LLICÈNCIES	Total Federacions	CLUBS	Total Federacions
Més de 10.000	16	Més de 500	4
De 5.000 fins a 9.999	8	Entre 250 i 499	5
De 1.200 fins a 4.999	19	Entre 150 i 249	8
De 0 fins a 1.199	24	Entre 0 i 149	50

Taula 2. Resultats obtinguts a través de la cerca per la web de l'UFEC (Font: pròpia, 2013)²²

²¹ Veure apartat 4: *L'esport com a agent polític, cultural i social*

²² Base de dades pròpia elaborada com a suport per a treballar més còmodament la informació

Partim, des de la base, i davant la realitat d'aquests números, que ens trobem dins d'un país molt ric esportivament, amb moltes institucions i un gran nombre de federats, i per tant, des d'un punt de vista general, la situació és complexa, però rica a la vegada. Concretament però, ens trobem realitats molt diverses dins del conjunt general. La *Federació Catalana de Futbol* compta amb més de 139.000 llicències, sent l'esport amb més aficionats, i per altre banda, he localitzat altres federacions on el seu nombre, tan de clubs com de llicències, és gairebé residual (el cas del Ball Esportiu o l'Espeleologia). Vull destacar, encara que sigui un apunt sense gaire importància, que hi ha esports integrats dins de la UFEC (i per tant, estan creats com a federacions esportives), que tenen un caire més d'oci i que personalment, abans de realitzar aquest estudi, no els tenia percebuts com a esport, per això sobte el número tan gran de federacions que han sortit.

Durant el procés d'elaboració de la base de dades, he fet recerca a la pàgina de cada federació a través de la web de la UFEC. Hi ha dades que no he pogut trobar-les, sobretot els anys de fundació o els presidents, perquè hi ha pàgines que encara són una mica rudimentàries i la recerca dins les mateixes és una tasca complicada. En general, per trobar les dades sobre l'any de fundació de la federació, he consultat els estatuts sobre l'organització. Gràcies a la cerca pels estatuts, he pogut constatar que aquestes entitats es regeixen, en general, pel següent marc legal:

- Llei 8/1988, de 7 d'abril, de l'esport
- Decret 70/1994, de 22 de març, pel qual regulen les federacions esportives catalanes

Dins dels estatuts consultats de les federacions, hi ha un article relacionat amb el règim documental. Dins d'aquest, de forma general i en relació amb els estatuts consultats, les federacions han de comptar amb un Llibre d'Actes on consta les reunions de les Assemblees Generals i Junes Directives (aquest fet no és diferent de qualsevol entitat pública o privada). Per altra banda, hi haurà un registre de les entitats federades i un altre registre dels esportistes amb llicència. Per finalitzar, hi hauran tots els llibres relacionats amb l'economia de la federació (balanços, inventaris, diaris, memòries econòmiques, etc.). Tota aquesta documentació, és un exemple d'allò que es pot tractar de forma genèrica, igual per a totes les federacions, com queda patent i esmentat en l'apartat del quadre de classificació del CAVic.

6.2.2- Enquesta

L'enquesta ha estat enviada al correu corporatiu de totes les federacions esportives de Catalunya, i a través d'un formulari creat dins la eina *Google Drive*, amb la col·laboració de l'**Esaged**. La mateixa consta de vint-i-quatre preguntes, gairebé totes de resposta tancada (sí o no), formulades de forma simple i sense aplicar termes professionals arxivístics. L'enquesta està dividida en els següents blocs:

- 0.- Àrea d'història
- 1.- Àrea d'informació sobre l'oficina
- 2.- Àrea d'informació sobre documents i expedients
- 3.- Àrea d'accés
- 4.- Àrea d'informació sobre l'arxiu
- 5.- Política d'arxiu
- 6.- Altres qüestions

A través de les preguntes formulades dins d'aquests apartats, es pretén, gràcies a les respostes, arribar a la realitat que viu la documentació dintre de les federacions i en quin estat estan els arxius esportius. Dins de les nostres possibilitats, la visió que ens apropa és molt general, sense poder aprofundir en la concreció de cada realitat.

Resultats i avaluació de l'enquesta

El total de federacions que ha contestat l'enquesta ha estat de 22, representant aproximadament un 33% del total. Hi ha hagut una manca de participació i conscienciació per part de la majoria de federacions que representen l'esport català. Tot i així, aquelles entitats que han participat, han vist amb bons ulls el projecte i s'han interessat pel mateix. Davant la baixa participació, ens trobem amb el repte de conscienciar més a les entitats esportives de la necessitat de tractament que té la documentació esportiva que generen.

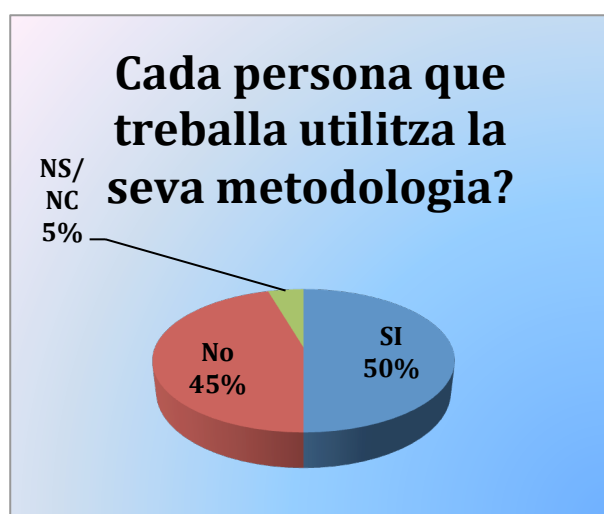
Pel que fa a la primera pregunta de l'enquesta, que correspon a quin any és el document més antic, hi ha algunes federacions que són de recent creació, i per tant, la seva documentació no té el valor històric que poden tenir d'altres. Cal destacar, que la *Federació Catalana d'Automobilisme*, va patir un incendi al 1990, provocant la pèrdua de la documentació. És un exemple de perquè s'ha de custodiar la mateixa en centres d'arxiu especialitzats, on és més difícil que puguin passar aquests fenòmens.

Destacable són les dates de federacions antigues, com la de caça, que està recollint documentació de les antigues societats i daten el seu document més antic al 1898

(estan en procés de digitalització). Posteriorment a aquesta data, hi ha tot un conjunt de federacions de les primeres dècades del segle XX, on destaquen la federació d'atletisme, amb documentació des de 1916, la d'escacs, datada al 1926, la de futbol, la qual es conserva documentació dins de l'**Arxiu Nacional de Catalunya**, i per últim, la de billar al 1929. Aquesta documentació consta d'un valor històric i informatiu que s'ha de tractar i difondre, tenint cura de la seva manipulació i conservació com a part del patrimoni documental català.

Representacions gràfiques dels resultats²³:

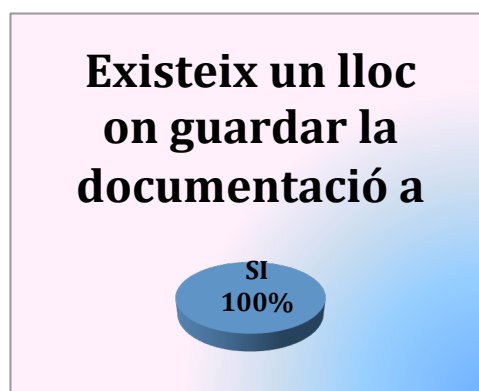
1. Metodologia arxivística:

Sobte molt la primera representació que tenim a continuació. Hi ha un 50% de les respostes afirmatives, símptoma clara de una falta de rigor en el treball d'arxiu dins de cada federació. Cal establir uns paràmetres de tractament per a la millora del dia a dia en tasques administratives i arxiu.

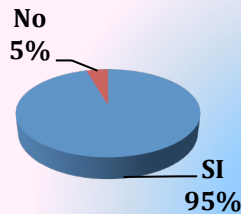
2. Espai d'arxiu:

La totalitat de les respostes indica que hi ha identificat un "espai d'arxiu". Ara bé, s'hauria de veure cada realitat i analitzar-la per establir si els paràmetres són els correctes, i si aquest arxiu té un mínim d'ordre i rigor i no és simplement un espai on s'amuntega la paperassa que es genera diàriament.

²³ Totes les representacions són d'elaboració pròpia, per fer un estudi dels resultats extrets de les enquestes enviades a les federacions. El total dels resultats desglossats per federacions està adjuntat a l'apartat *Annex* (veure pàgina 57). Representacions realitzades amb Microsoft Excel.

Guardeu la documentació agrupada?

3. Concentració de la documentació:

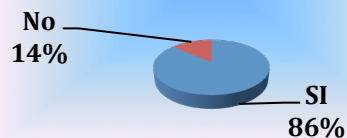
És important la idea que representa la següent gràfica. Gairebé la totalitat de les respostes il·lustren que la documentació es guarda de manera agrupada. És important remarcar i inculcar la idea de la no dispersió de la documentació, i que estigui tot custodiat al mateix centre.

S'ha de remarcar, que la documentació generada a les oficines, no es pot treure del centre de treball, fet que pot causa de la pèrdua i dispersió de la documentació, i per tant, pot provocar la pèrdua de patrimoni documental.

4. Dificultat de recerca:

La gràfica representa un percentatge molt alt a l'hora de trobar documentació quan es fa una **cerca**. Això pot ser per motius de bon tractament de la mateixa, aplicant uns criteris d'ordre i classificació que els permetin accedir-hi fàcilment a través d'una eina preestablerta, o bé, pel propi coneixement que tenen els treballadors de les oficines i la memòria dels mateixos, que a través del seu mètode de treball tenen identificada tota la documentació.

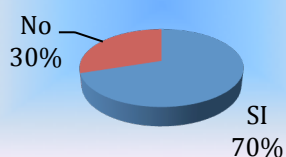
Trobeu la documentació sempre que la

5. Fotografies:

El tema de les **fotografies** s'hauria d'analitzar dins del seu context d'arxivament, per veure quines mesures estan utilitzant i com guarden aquests suports. Les fotografies s'han de conservar de forma diferent a la documentació en paper (les fotografies en positiu han d'estar entre paràmetres de 30-50% d'humitat relativa i 12° de temperatura per a les de color i 4-6° per a les de blanc i negre). S'ha de tenir especial cura amb el material gràfic, com a vestigi més important i que més

Teniu fotografies?

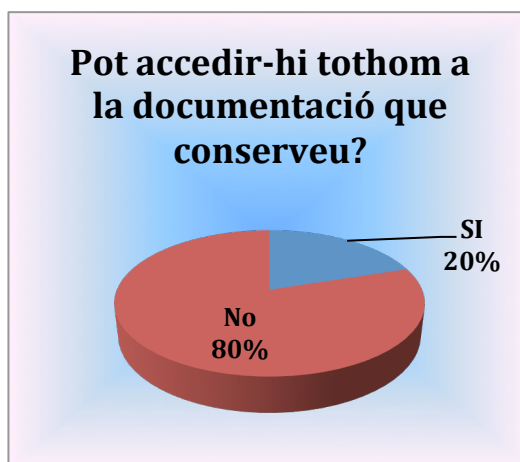

impacte de la memòria d'un col·lectiu, a més de ser la documentació que més s'exposa en cas de celebració o esdeveniment, i per tant, s'ha de tenir especial cura en la seva conservació.

6. Accés:

Per procurar la no dispersió de la documentació, s'ha d'establir uns paràmetres d'**accés**, a través d'una figura responsable que porti el control, registre i la recuperació de la documentació que es consulta a dins de les oficines. La figura primordial hauria de ser un arxiver, però a manca d'aquest, s'ha de designar un responsable de cada departament o àrea que sigui el responsable de la consulta i de l'arxiu. Aquesta idea, va lligada a l' anteriorment comentada idea de no emportar-se documentació de les oficines per treballar-les a casa, fet que pot ser motiu de pèrdua de la mateixa.

7. Consulta:

En general, segons les respostes de l'enquesta, la **consulta** de la documentació a les federacions prové dels clubs i alguna consulta periodística. És un tema no gaire reglat, i normalment, les persones interessades en consultar han d'enviar una sol·licitud a la federació via correu electrònic, demanant la documentació que volen consultar.

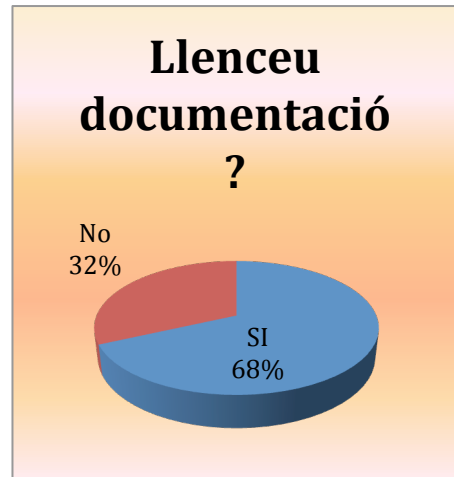

En el cas de la **Federació Catalana de Futbol**²⁴, la documentació més antiga està custodiada a l'ANC, i per tant, l'interessat s'ha de dirigir a aquest centre d'arxiu per realitzar la consulta.

²⁴ L'**Arxiu Nacional de Catalunya** custodia un fons de la **Federació Catalana de Futbol**, a través d'un contracte de dipòsit signat pels representants d'ambdues entitats a l'any 1997.

8. Eliminació:

La següent representació mostra una manca de coneixements arxivístics i legals dins del treball d'arxiu a dins de les federacions. La documentació ha de ser **avaluada**, i no pot ser **destruïda** sense aplicar l'article 13 de la Llei d'Arxius i Documents, la destrucció de la qual ha de ser autoritzada per la **Comissió Nacional d'Accés, Avaluació i Tria Documental**. Cal destacar, en aquest aspecte s'hauria d'analitzar quina documentació és la llençada, que poden ser fotocopies, diaris, esborranys, etc, i per tant, no es pot prejutjar abans de conèixer la realitat.

Sobre la idea de què fer amb la documentació a llarg termini, la resposta general és que no tenen res pensat, però cal destacar que hi ha respostes interessades en desenvolupar projectes pautats, i vist des del nostre punt analític, no saben que fer amb aquesta (segurament per la falta d'experiència en aquest camp), però dóna la sensació que estan oberts a qualsevol programa que es pugui executar (donació, cessió, ... a centres d'arxiu). Sorgeix el tema de la crisi i la economia, per tant, la solució hauria de venir a través de la implicació de les institucions. Dintre del marc general, sorgeixen idees com la donació a fundacions o altres centres, la digitalització o la creació d'un centre propi d'arxiu. Pel que correspon a la pregunta de la formació del personal dins de les oficines, la resposta és negativa al 100%.

7.- Propostes de millora

Partim d'una realitat de crisi econòmica imperant, on les subvencions són escasses i les federacions pensen en gastar el seu pressupost en tot allò relacionat a l'activitat esportiva i no tant al desenvolupament de sistemes de gestió documental, però a la vegada, tal i com succeeix en altres països europeus, s'ha de buscar la conscienciació de les institucions i les pròpies entitats esportives, per tal d'aportar la idea de preservació i conservació de la memòria del nostre país. A grans trets, les següents idees poden apropar-nos a un marc ideal, i sense caure en la utopia, de la creació de projectes per a desenvolupar els arxius esportius de Catalunya:

1.- Segons hem constatat a les respostes de les enquestes enviades a les federacions, el tractament de la documentació, és molt general, i no li donen la importància que realment té (de forma general, hi ha casos que són conscients de la importància i han cedit la mateixa a centres d'arxiu per a una millor conservació). Com a gran mesura, caldria establir uns paràmetres d'aplicació estàndards de gestió documental, per tal de mantenir la documentació ben conservada i facilitar la feina dins de les oficines (Quadre de Classificació genèric, mínima descripció, mínims paràmetres de conservació, etc.). Primerament, s'hauria de conèixer les entitats per dins, i poder veure la realitat de cadascuna, adoptant i adaptant les eines arxivístiques que tenim a l'abast. Aquesta radiografia serviria per veure el valor que tenen els documents que s'integren dins dels fons de les mateixes i que podem fer amb ells. Establiríem un diagnòstic de treball per construir uns paràmetres bàsics per a la formació del personal, en el cas de que no s'establís cap conveni de cessió, donació, etc. a cap arxiu públic, o no es crees una estructura d'arxiu dins la pròpia entitat per conservar adequadament la documentació (sempre que es produïssin les mesures idònies de conservació i accés de la documentació). La formació aniria encaminada per a la fase activa i semiactiva de la documentació, no tant per a la documentació amb valor històric. Hem vist en apartats anteriors, que hi ha una documentació que es pot tractar de forma genèrica per a totes les federacions, i per tant, l'estudi s'hauria de centrar en les entrades específiques de les activitats de cada entitat.

En el cas de la creació de sistemes de gestió documental, haurien de ser poc complexos, per tal que els treballadors poguessin utilitzar-los sense cap problema. En aquest cas, estaria pensat per a la documentació en fase activa o semiactiva, que s'haurien de crear paràmetres de tractament a les oficines, i deixar la documentació de conservació permanent de l'entitat, que es tractés a

un centre d'arxiu, amb totes les avantatges que això comporta (pel que fa al control de temperatura i humitat, les unitats d'instal·lació adequades, l'accés i la consulta en sales habilitades, el personal específic i titulat, i tot el que comporta la custòdia a un centre públic).

2.- Un cop vist i estudiat el diagnòstic, es realitzarien cursos de formació de gestió documental dins de les federacions, un cop havent-hi estudiat la situació descrita al punt 1, es podran implantar uns mínims aspectes de gestió de la documentació per a la fase activa i semiactiva. Aquesta comportaria millores en el dia a dia del treball administratiu.

3.- Per poder realitzar els dos primers punts, el factor més important pel desenvolupament del projecte seria la implicació de les autoritats públiques competents. Aquesta implicació passaria per convenis amb centres d'arxius públics (com pot il·lustrar la Federació Catalana d'Esports d'Hivern o el CAVic). La implicació de les institucions públiques, sobretot del **Departament de Cultura de la Generalitat** i la **Subdirecció General d'Arxius**, i la tasca realitzada des de les **Diputacions** en referència a la feina feta dins del món local i municipal, però també de les institucions que poden servir com a motor de la ciència arxivística com el cas de l'**Associació d'Arxivers de Catalunya**, i per últim, en matèria de docència, la col·laboració de l'**Esaged**. No ens podem oblidar del **Consell Internacional d'Arxius** i la seva secció dedicada a l'esport, que en aquest cas és l'organisme que ens podria legitimar més el nostre projecte. Una estreta col·laboració entre institucions, pot permetre el desenvolupament d'un gran projecte, fruit del consens i la conscienciació de la preservació de la memòria cultural, històrica i social de Catalunya. La formació aniria dirigida per aquest sector de l'arxivística, tot impartint cursos de formació per professionals, ajudant a la implantació de sistemes de gestió documental dins de les federacions. Per últim, també hauríem de buscar la col·laboració a l'àmbit esportiu, dins de la **Secretaria General de l'Esport** i la **Unió de Federacions Esportives de Catalunya** (UFEC), les quals haurien de conscienciar a les entitats esportives dels aspectes positius de mantenir la seva documentació en un estat òptim de conservació, a més de realitzar polítiques d'incentivació per tal que es realitzi aquest treball documental. Dins de l'àmbit esportiu, aquest treball s'ha donat a conèixer dins de la UFEC, gràcies a la figura de **Jordi Sans** (Director Esportiu i de Relacions Institucionals).

4.- Finalment, s'hauria d'incitar més, per part dels arxivers i de les entitats esportives, a iniciatives com la del Club Atlètic Vic, i poder d'aquesta manera, enriquir encara més, el patrimoni documental dels esports de Catalunya, i sobretot els arxius d'esports. Referent a l'àmbit municipal, és el punt de partida per on hem de començar a actuar, a causa de què les entitats esportives locals veuran amb més confiança la donació dels seus fons documentals als arxius municipals, i és un punt de partida per anar agrupant i creant fons esportius dins dels arxius municipals, fet que ens servirà per tenir-los controlats i poder crear un repositori o inventari, dels arxius esportius a nivell local i posteriorment, a nivell català.

Incentivar a la gent del propi municipi o comarca a col·laborar dins de projectes d'aquest caire, fet que provoca una legitimitat de la gent local envers la seva memòria, augmentant la participació del col·lectiu i, a la vegada, dels estudis que es podran fer sobre l'àmbit local. Per tant, de nou els investigadors i historiadors es beneficiaran de tals projectes.

La construcció d'una arxivística esportiva

Les idees esmentades a l'apartat anterior, no són ni de bon tros, fets utòpics. Com queda esmentat a la introducció, estem vivint un moment de crisi econòmica i de retallades de les subvencions públiques, però d'altra banda, el projecte a desenvolupar s'executaria a territori català, i dins del món arxivístic i en contrast amb l'econòmic, vivim en un país potencialment ric. Tenim l'exemple del projecte realitzat al CAVic, on gràcies al voluntariat d'un grup d'arxiveres, es va executar un projecte que serveix com a referent per al futur.

Això està relacionat amb el primer punt de les propostes de millora, i l'aprofitament del marc arxivístic català per poder tirar endavant el projecte de gestió dels arxius esportius. A continuació, s'establiran els paràmetres corresponents a la creació dels mateixos:

- Primerament, comptem amb un marc legal com a paraigües. ***La Llei d'Arxius i Documents***, seria la llei que engloba tots els aspectes legals concernents a la documentació que es crea i es captura fruit de les activitats que realitza la federació. En el cas de ser factible i recomanable la creació i implantació de Sistemes de Gestió Documental, sobretot referent a la fase activa de la documentació generada a les oficines de les entitats esportives, s'hauria de realitzar segons els punts estipulats a la ***ISO 15489***.

- Dins del marc arxivístic, comptem amb certs aspectes que poden ser adoptables i adaptables a la realitat de les federacions i altres entitats esportives. En primer lloc, i després de realitzar un anàlisi de cada realitat, podríem agafar com a referent el quadre de classificació elaborat per al fons del **Club Atlètic Vic** o el quadre de fons de l'**Arxiu Comarcal de la Cerdanya** de la **Federació Catalana d'Esports d'Hivern**, tot adaptant-lo a les necessitats de cada federació. Com reflexa l'article sobre el tractament fet al CAVic, el quadre de classificació elaborat durant la primera fase, hi ha entrades genèriques que poder ser adoptades per a qualsevol entitat. També queda patent en els estatuts de les federacions, que hi ha unes tipologies documentals que es repeteixen (llibres d'actes, balanços, memòries econòmiques, etc.), i per tant el tractament hauria de ser el mateix. Després s'hauria de veure l'especificitat de cada entitat per elaborar el quadre de classificació adaptat a cada realitat.
- Pel que fa a l'àmbit de l'avaluació documental, hi ha publicades **Taules d'Avaluació Documental** per part de la **Comissió Nacional d'Accés, Avaluació i Tria Documental** (CNAATD), relacionades amb la documentació esportiva, fet que es podria aprofitar per integrar dins del sistema de gestió documental de les federacions. Aquestes taules són la número 130 (*Registre entitats esportives*) i 131 (*Expedients de subvencions a entitats esportives públiques i privades*). Són elements a tenir en compte, tot estudiant la documentació generada a la federació per veure si són adaptables amb aquestes TAAD.

Com podem aplicar totes aquestes idees?

Primerament, hem de poder fer arribar la nostra idea de projecte a les autoritats pertinents (esmentades en el punt 3). Transmetre'ls la il·lusió pel projecte, però també, i sobretot, la idea de conscienciació de que ens trobem davant d'un tema de preservació i conservació, a llarg termini, d'una part molt important de la memòria cultural, històrica i social del país. Com hem vist en altres països molt propers, gràcies al recolzament de les autoritats públiques (però també privades), s'ha pogut realitzar grans projectes relacionats amb els arxius d'esports, com és el cas de França. Sense poder-los fer reflexionar sobre el tema a aquests òrgans i institucions, no podem dur a terme mai el projecte de treure a la llum més fons documentals esportius catalans. La principal ajuda, en matèria de recolzament i consell haurà de venir per part de

l'ICA/SPO, principal font legitimadora del projecte, i la qual ens aproparà les eines que estiguin al seu abast per dur-lo a terme, sobretot en matèria de difusió, però com hem vist en altres casos (sobretot en el tema de les Olimpíades de Barcelona '92), la principal font de recursos i de conscienciació haurà de venir per part de les autoritats i institucions del nostre territori.

Sense dubte, primerament s'ha de conscienciar a les mateixes federacions i entitats esportives de la importància que té un bon tractament de la seva documentació, la mateixa que els pot conduir a realitzar grans obres culturals i socials que enriqueiran la seva memòria i difusió, a la vegada que també la del país. Però, sobretot, una bona gestió documental els hi aportarà un benefici diari, i poder agilitzar les seves funcions administratives. S'ha de difondre el cas del CAVic, un cas que neix des de l'interior d'un club, on es veu la responsabilitat que pot tenir el tractament del seu fons documental, primerament per a la figura del soci, i després per a la ciutadania en general, que pugui mostrar un cert interès per el tema. És un cas de legitimitat d'un projecte envers la memòria i la història local.

La idea de difusió de l'esport català en relació a la idea de potenciació com a país està legitimat per la seva documentació, fruit de tota l'activitat que es produeix dins del mateix territori, i la creació d'arxius esportius pot elevar encara més aquesta identitat, a més de difondre la memòria esportiva, cultural i social de Catalunya.

Per executar el projecte, necessitem l'aportació econòmica provinent de les institucions públiques i privades pertinents, i fruit del consens i la col·laboració entre totes, podem realitzar un gran projecte a nivell territorial català, tot començant des d'una base petita, com poden ser alguns clubs fins arribar a les federacions, però que no siguin casos aïllats com és la realitat actual.

La Federació Catalana d'Esports d'Hivern i el Club Atlètic Vic, exemples d'arxius d'esports catalans

Bons exemples en els quals emmirallar-se són els casos de la *Federació Catalana d'Esports d'Hivern* i el *Club Atlètic Vic*. La FCEH, va cedir en règim de comodat part el seu fons documental a **L'Arxiu Comarcal de la Cerdanya**. El fons consta d'aproximadament, uns 60 metres lineals, entre el 1950 i el 2005, i es produeix la cessió mitjançant un contracte de comodat de forma indefinida, justificant la conservació i preservació del valor històric i cultural de la documentació, on l'arxiu té la missió de custodiar-la i fer-la accessible per als investigadors. Dins del redactat del contracte, es

cedeix el criteri de tractament, que es deixa en mans de la Generalitat de Catalunya, i l'Arxiu Comarcal es compromet a:

- Mantenir el fons documental en les condicions de seguretat i conservació que garanteixin la seva preservació.
- No dividir el fons documental en diferents entitats amb l'objectiu de no devaluar el seu valor cultural.
- Procedir a la seva organització i a l'elaboració dels instruments de descripció per facilitar-ne la consulta i difusió.
- A lliurar a qui cedeix una còpia dels diferents instruments de descripció dels fons a mesura que es procedeixi a la seva elaboració.

Per manca de recursos tècnics especialitzats, la documentació encara no ha pogut ser descrita, funcionant encara amb l'inventari realitzat en motiu de la transferència per part de la federació. Això mostra el dèficit de tècnics en matèria d'arxius que tenim a Catalunya, a banda de la mínima importància donada a la documentació esportiva. A l'hora de realitzar el contracte de cessió, s'hauria d'exigir una mínima justificació del tractament de la documentació cedida.

L'altre gran exemple que tenim a Catalunya de bona conscienciació amb un fons documental esportiu és el fons del CAVic. El club va establir un contracte de cessió en comodat amb la Generalitat, i aquest va ser cedit a l'**Arxiu Comarcal d'Osona**, tot conservant el club la seva titularitat. Aquest mateix contracte es pot rescindir per interès d'alguna de les dues parts, mentre la causa sigui justificada en un termini de tres mesos. A més, la part propietària pot anar afegint documentació al fons en qualsevol moment, tot adjuntant en l'annex la documentació que s'hi ingressa al fons. La presentació pública del projecte d'ingrés de la documentació a l'arxiu públic es va realitzar al març de 2012, tot donant-lo a conèixer a la premsa local, als socis del club i totes les institucions competents²⁵.

Aquesta realitat planteja una sortida al possible tractament que hauríem de fer amb la problemàtica dels fons documentals de les federacions esportives catalanes d'esports. Per tant, davant d'aquesta conjuntura, podríem establir dues vies de gestió i tractament dels mateixos:

- La primera via, seria el cas de la FCEH o la FCF, la cessió del fons documental a un arxiu públic, per tal de conservar i preservar la documentació de manera òptima, i poder-la fer accessible als ciutadans (sempre que la legislació ho

---

²⁵ Veure l'article de Lligall, ***Els arxius d'esports: de la Secció Internacional d'Arxius d'Esports al Fons Documental del Club Atlètic Vic***

permeti) i als investigadors. Aquesta solució és ideal, ja que no hi ha millor forma de conservar i tractar la documentació que a un centre d'arxiu, on les condicions i els instruments són els idònies. Com s'ha esmentat anteriorment, la conservació dins d'un centre d'arxiu només comporta avantatges per a la documentació, sempre i quan s'estableixen els paràmetres ideals de conservació (en referència a la temperatura, humitat relativa, bones condicions d'instal·lació, una consulta acurada i responsable, etc.).

- L'altre solució, com hem esmentat dins d'aquest apartat 7, seria la gestió dels fons documentals als mateixos centres de les institucions esportives. Això implicaria el desenvolupament de tot un entramat de gestió documental a les mateixes oficines, tot implantant uns processos simples per tal de gestionar tota la documentació que es genera a la federació. Aquesta solució estaria més encaminada cap a la documentació en fase activa i semiactiva, però la documentació de conservació permanent de caire històric, la millor opció, és la cessió a un centre d'arxiu, on rebrà el millor tractament, a més de posar-ho a l'abast dels investigadors (fet que incentivarà més la recerca en aquest camp, el de la història de l'esport, molt desenvolupat a altres territoris).

Les dues sortides han de comptar amb la conscienciació de les institucions públiques competents, com hem vist en el cas de l'Arxiu Comarcal de la Cerdanya, però en el cas de la implantació de SGD dins de les oficines, suposaria una despesa força gran però que a la llarga seria satisfactòria per ambdues parts.

8.- Reflexió final

Dins del panorama arxivístic català comptem amb diversos exemples de bona gestió del patrimoni documental esportiu, a més d'iniciatives d'enriquiment cultural. Entre aquest casos podem esmentar la gestió de la documentació generada amb motiu dels **Jocs Olímpics de Barcelona '92**, que pot servir com a via de justificació i implicació de les institucions per conscienciar-los de la riquesa històrica, social i cultural que contenen aquest tipus de fons documentals.

Altres intervencions que poden servir com a exemple per il·lustrar la bona feina realitzada, és la intervenció realitzada a la **Federació Catalana d'Esports d'Hivern**, però el camí a seguir, es sense dubte, el cas de la cessió, per part del **Club Atlètic Vic**, del seu fons a un centre d'arxiu públic. La conservació i preservació en aquests centres, a més de rebre un tractament idoni de la documentació, pot evitar catàstrofes com la succeïda per la **Federació Catalana d'automobilisme**, la qual va patir un incendi a les seves oficines, a l'any 1990, provocant la pèrdua de tota la documentació, i per tant, part de la memòria històrica, tant de la federació com d'una petita part de la cultura i història del país. Per tant, la intenció d'aquest projecte és precisament evitar aquest tipus de successos, però a la vegada, fer accessible aquesta memòria al conjunt de la ciutadania.

Un tractament adequat d'aquesta documentació, tant en centres d'arxius com a les mateixes oficines, i una posterior política de difusió, pot obrir moltes portes a la nostra cultura, en un moment, on precisament s'està tancant la porta a la mateixa, a l'igual que a la memòria col·lectiva del país. En aquests moments, és quan més s'han de reforçar aquestes idees i aplicar polítiques de transparència més potents, i és en l'àmbit dels arxius (en general), i els arxivers els que hem d'aplicar-les, ja que estem davant d'una posició privilegiada per tal de difondre la nostra cultura i memòria i fer-la accessible a la gent. Els arxivers hem d'obrir el màxim el nostre patrimoni documental com a símbol de la memòria col·lectiva del país. El **XVII International Congress of the European Committee for Sport History** que es celebrarà a Barcelona properament, és un exemple de la importància que se li pot donar a la memòria esportiva, ja que el congrés gira entorn a l'esport al llarg de la història, i és un bon símptoma que hi ha tot un àmbit interessat en la història esportiva i la seva recerca. Els investigadors i arxivers ens hem d'entendre, i així poder anar de la mà a l'hora de realitzar un front comú en el tema dels arxius d'esports, com a salvaguarda de la memòria d'un territori.

Per sort, Barcelona va poder organitzar un esdeveniment mundial i universal com aquestes Olimpíades, donant un salt qualitatiu a Catalunya, i el seu reflex es pot palpar a través de la documentació, però la mateixa ha de servir per mirar de portes endins i veure el que tenim, un gran patrimoni documental, però que per diversos motius no se li dóna importància o no interessa gastar les despeses necessàries per al tractament de la mateixa. Hem de buscar la millor manera per poder aflorar aquest patrimoni i que no es quedi en l'ostracisme. La gran importància de la memòria històrica, cultural i social d'un país tan ric en aquests valors com és Catalunya no pot quedar en l'oblit, i aquest projecte pretén conscienciar de la importància que la cultura de l'esport i l'associacionisme té per a Catalunya, en un moment on està ressorgint un sentiment de país.

La documentació del Club Atlètic Vic, de la Federació Catalana d'Esports d'Hivern i els Jocs Olímpics de Barcelona '92, només és la punta de l'iceberg del potencial que tenim al nostre territori en matèria d'arxius esportius. Un territori que s'ha caracteritzat per grans celebracions esportives d'èxit (recordar aquest Mundials de Natació de 2013 com a últim exemple), a més de ser ric geogràficament i poder aprofitar el seu ecosistema per a la pràctica de gairebé tot esport imaginable.

Un treball d'aquestes dimensions no es pot realitzar sense l'ajut i la col·laboració de persones i entitats implicades en el mateix. Principalment, els agraïments més afectius van dirigits cap a la directora i la coordinadora del treball, per la seva guia i col·laboració en moments on el cervell queda saturat, i sobretot, quan es busca la participació externa i aquesta no arriba. Per altra banda, vull agrair profundament la col·laboració desinteressada feta per la Federació Catalana d'Esports d'Hivern, l'Arxiu Comarcal de la Cerdanya i l'Arxiu Comarcal d'Osona, per l'aportació d'informació sense demanar quelcom a canvi, i per el interès dipositat en el treball. Menció especial per a les federacions col·laboradores en el projecte i a aquelles que ha mostrat interès en el mateix, i també a la UFEC i el seu Director Esportiu i de Relacions Institucionals per la implicació. Per finalitzar, agrair a totes aquelles persones més íntimes que han aportat el seu gra de sorra en el treball, tant de forma material com psicològica, sense elles no ho podria haver dut a terme. Moltes gràcies.

Espero que aquest treball transmeti la il·lusió i la passió que s'ha utilitzat per dur-lo a terme, i que es pugui aprofitar per al bé de la col·lectivitat.

Bibliografia

Bibliografia principal:

ALBERCH i FUGUERES, R. "Els arxius Olímpics, patrimoni de la ciutat". *L'Avenç*. Núm. 213 (1997). P. 72.

COROMINAS I NOGUERA, M. "El sistema d'arxius de Catalunya". *Lligall: Revista Catalana d'Arxivística*. Número 19 (2002). P. 237-247.

FERRARA, P. " Archival sources for the history of sport in Italy". *Comma: International Journal on Archives*. 2009-2. P. 63-71.

SJÖBLOM, K. "Sports archives internationally- a development with risks and challenges?". *Comma: International Journal on Archives*. 2009-2. P. 19-25.

SJÖBLOM K., SOLÀ GASSET, F. OREFICE, I. "Introduction: improving conditions for sports archives". *Comma International Journal on Archives-SPORT ARCHIVES-*, 2009-2 P.5-18

SOLÀ i GASSET, F. "Els arxius d'esports: de la Secció Internacional d'Arxius d'Esports al Fons Documental del Club Atlètic Vic. La cursa per a l'organització dels arxius d'esports". *Lligall: Revista Catalana d'Arxivística*. Núm. 33 i 34 (2011-2012). P. 107-125.

SOLÀ i GASSET, F. "Los archivos de los Juegos Olímpicos de Barcelona '92". *Comma: International Journal on Archives*. 2009-2. P. 41-48.

Bibliografia secundària:

ALBERCH i FUGUERES, R. "El pla d'actuació arxivística a Catalunya (2004-2007)". *Lligall: Revista Catalana d'Arxivística*. Núm. 22 (2004). P. 23-30.

BOSMAN, F. " Le partenariat français pour la sauvegarde et la mise en valeur des archives du sport". *Comma: International Journal on Archives*. Núm. 2 (2009). P. 73-80.

CARTER, A., BOLTON, K. " The Manchester Commonwealth Games 2002: the records management programme and archives". *Comma: International Journal on Archives*. Núm. 2 (2009). P. 57-62.

GONZÁLEZ AJA (ed.), T; *Sport y autoritarismos. La utilización del deporte por el comunismo y el fascismo*, Madrid: Alianza Editorial, 2002.

MASACHS I SURIOL, J.M. "El papel de las redes y los sistemas de archivos: la experiencia en Cataluña". *Tábula: Revista de Archivos de Castilla y León*. Núm. 3 (1994). P. 57-58.

PADILLA, T. "Historias de Vagankovo". *Revista Panenka*. Núm. 17 (2013). P. 82-85

VIITA, O. "The risks relating to electronic archiving". *Comma: International Journal on Archives*. Núm. 2 (2009). P. 27-30.

VVAA; *Manual d'Arxivística i Gestió Documental*, Barcelona: Associació d'Arxivers de Catalunya, 2009.

Webgrafia

<http://www.ica.org/2998/about-section-on-sports-archives-spo/about-section-on-sports-archives-spo.html> (ICA/SPO 06/08/2013)

<http://www.ufec.cat/index.php> (Unió Federacions Esportives de Catalunya 06/08/2013)

<http://www20.gencat.cat/portal/site/msi-cultura/menuitem.d93e5a5c4dc7d9da411cb318b0c0e1a0/?vgnextoid=8ca7e7960fd85210VgnVCM1000008d0c1e0aRCRD&vgnnextchannel=8ca7e7960fd85210VgnVCM1000008d0c1e0aRCRD&vgnnextfmt=default> (Quadre de fons de l'Arxiu Comarcal de la Cerdanya 25/04/2013)

http://www20.gencat.cat/docs/CulturaDepartament/SID/Documents/Arxiu/LLEI%209_1993,%20de%2030%20de%20setembre,%20del%20patrimoni%20cultural%20catal%C3%A0.pdf (Llei 9/1993, LPCC, 28/04/2013)

<http://www20.gencat.cat/portal/site/CulturaDepartament/menuitem.a698cbe5a26e56a65a2a63a7b0c0e1a0/?vgnextoid=04e6923f01369010VgnVCM1000000b0c1e0aRCRD&vgnnextchannel=04e6923f01369010VgnVCM1000000b0c1e0aRCRD> (Departament de Cultura de la Generalitat 28/04/2013)

http://arxiufotografic.bcn.cat/ca/galeria/jocs-olimpics_29_69 (Arxiu Fotogràfic de Barcelona, fotografies dels Jocs Olímpics, 06/08/2013)

<http://w110.bcn.cat/portal/site/ArxiuMunicipal/> (Arxiu Municipal de Barcelona, 06/08/2013)

<http://www.archivesnationales.culture.gouv.fr/chan/chan/index.html> (Arxius Nacionals de França, 15/05/2013).

<http://efectofutbol.net/2011/09/17/la-estrella-que-ilumino-europa/> (Balcans, 21/05/2013)

<http://efectofutbol.net/2011/11/05/el-futbol-como-simbolo-de-identidad-sovietica/> (identitat soviètica, 21/05/2013).

<http://www20.gencat.cat/portal/site/sge/menuitem.7bfad02cf99103da21740d63b0c0e1a0/?vgnextoid=13eef341ea52f110VgnVCM1000000b0c1e0aRCRD&vgnnextchannel=13eef341ea52f110VgnVCM1000000b0c1e0aRCRD&vgnextfmt=default> (Organigrama de la Secretaria General de l'Esport, 2/8/2013)

<http://www.cesh2013.com/index.html#> (Congrés Internacional d'Història i Esport, 27/08/2013)

<http://extranet.cultura.gencat.cat/ArxiusEnLinia/fitxaFons.do?primera=si&pos=1&total=21&page=1&cerca=simple&tipusUnitatCerca=&selecimatges=2&contingut=federaci%F3%20catalana%20futbol&dataInici=&dataFi=&dataConcreta=0&codiDescOno=&codiDescOno2=&relDescOno=&codiDescTema=&codiDescTema2=&relDescTema=&codiDescTopo=&llocPrecis=&codiAutor=&titol=&tipusdoc=&tipusfons=&nomfons=&unitatInici=&unitatFi=&sign=&desc=&unic=null&codigrup=&codiarxiu=&codifons=&idarxiu=1&idfons=312&obrir=false&codiProcCerca=&codiClassCerca=&tipusdoc1=&tipusdoc2=&tipusdoc3=&tipusdoc4=&tipusdoc5=&suport=&proces=&cromia=&format=&codiReportatge=&projecte=&tecSuport=&codiEntGeneradora=> (Fitxa descriptiva del fons de la Federació Catalana de Futbol a l'Arxiu Nacional de Catalunya, 28/08/2013)

Videografia

RIEFENSTAHL, Leni. *Triumph des Willens (El triunfo de la voluntad)*. Reichsparteitagsfilm, 1935.

TOLAJIAN, Michael. *Once Brothers*. NBA Entertainment, 2010

Annexos

FEDERACIÓ	PRESIDENT	ANY FUNDACIÓ	LUCÈNCIES	CLUBS	DIRECCIÓ	ADREÇA ELECTRÒNICA DE CONTACTE	TE
Federació Catalana d'Activitats Subaquàtiques			11.000	168	Sant Adrià del Besòs	info@fedcas.cat	93 35
Federació Aèria Catalana	Àngel Ibàñez i Pané	1907-1908. Refu	2.948	111	C/ Còrsega (Barcelona)	info@fac.cat	93 45
Federació Catalana d'Atletisme	Joan Villuendas i Bornau	1915	4.491	135	C/ Trafalgar (Barcelona)	fca@fcatalisme.cat	93 26
Federació Catalana d'Automobilisme			3.685	196	C/ Consell de Cent (Barcelona)	webmaster@fca.cat	93 34
Federació Catalana d'Agility			333	19	C/ Ausiàs March (Barcelona)	info@fcagility.cat	689 0
Federació Catalana de Bàdminton			655	28	Granollers	fecab@badminton.cat	93 84
Federació Catalana de Basquetbol	Joan Fa Busquets	1923	77.397	502	Rambla Gipsúcoa (Barcelona)	secretaria@basquetcatala.com	93 39
Federació Catalana de Beisbol i Softbol	Juan Luis Giménez de Cisneros	1929	771	9	C/Villamarí (Barcelona)	fcbs@fcbs.cat	93 42
Federació Catalana de Billar	Josep Ramon Molina Maspoth	1927	756	51	C/ Casanova (Barcelona)	fcbillar@fcbillar.org	93 45
Federació Catalana de Bittles i Bowling	Joan Ricard i Aguilà	1949	4.255	176	Rambla Gipsúcoa (Barcelona)	gerencia.fcbb@fcbb.cat	93 30
Federació Catalana de Boxe Amateur		1923	644	53	C/ Xucrà (Barcelona)	fcba@fcba.es.telefonica.net	93 30
Federació Catalana de Ball Esportiu	Sebastià Sendrós i Tolosau	2002	2	41	C/ Viladomat (Barcelona)	info@fcbe.cat	93 45
Federació Catalana de Caça	Paco Píera Orozco	1980	51.998	958	Rambla Gipsúcoa (Barcelona)	info@federcat.com	93 31
Federació Catalana d'Esports per a cecs	Manel Eiximenis Moreso	1999	913	24	C/ Sepúlveda (Barcelona)	secretaria@fcec.cat	93 23
Federació Catalana de Ciclisme	Josep Bochaca Tohá		16.000	635	Passeig Vall d'Hebrón (Barcelona)	info@ciclisme.cat	93 30
Federació Catalana de Coloms Esportius	Francisco Masa Buendia	1933	934	73	C/ Còrsega (Barcelona)	colomseportius@coloms.com	93 43
Federació Catalana de Coloms Missatgers	Josep Maria Corona Fayos	1935	316	14	Passatge del Taulat (Barcelona)	info@colomsmissatgers.cat	93 26
Federació Catalana de Curses d'Orientació			503	16	Rambla Gipsúcoa (Barcelona)	fcc@fcc.info	93 30
Federació Catalana de Dards	Raquel Hoigado Garcia	1990	1.300	52	Rambla Gipsúcoa (Barcelona)	fc@fardscatalunya.cat	
Federació Catalana d'Esports per a Disminuïts Psíquics	Francesc Martí de Foix i Llore	1982	3.850	118	Gran Via de les Corts Catalanes (Barcelo	administracio@federacioacell.org	93 31
Federació Catalana d'Escacs	Antoni Aya i Casamitjana	1925	7.387	221	C/ Sant Adrià (Barcelona)	federacio@escacs.cat	93 31
Federació Catalana d'Esgüma	Miquel Ojeda Ciurana	1913	887	14	C/ Duquesa d'Orleans (Barcelona)	fce@esgüma.cat	93 28
Federació Catalana d'Espeleologia	Hilari Moreno i Castelló		1	56	C/ Aragó (Barcelona)	fce@espeleo.cat	93 26
Federació Catalana d'Esports d'Hivern	Óscar Cruz		1.000	77	L'Hospitalet de Llobregat	info@fchv.cat	93 41
Federació Catalana d'Esquix i Raquetbol	Josep Maria Ripoll	1986	2.091	50	Rambla Gipsúcoa (Barcelona)	info@esquix.cat	93 30
Federació Catalana d'Esquí Nàutic	Manel Pintó Badrenas	1975	446	14	Rambla Gipsúcoa (Barcelona)	esquinautic@esquinautic.cat	93 30
Federació d'Entitats Excursionistes de Catalunya	Jordi Merino Urbano	1920	37.655	413	Rambla (Barcelona)	fec@fec.cat	93 41
Federació Catalana d'Esports de Persones amb Discapacitat	Josep Giménez	1969	726	83	C/ Francesc Tarrega (Barcelona)	info@esportadapat.cat	93 34
Federació Catalana de Física-Culturisme			563	33	C/ Roselló (Barcelona)	torrent@cajamar.es	93 32
Federació Catalana de Futbol	Andreu Subies	1900	139.073	1.354	C/ Sicília (Barcelona)	info@fcf.cat	93 26
Federació Catalana de Futbol Amèrica	Joan Josep Ayuso	1988	1.872	32	Rambla Gipsúcoa (Barcelona)	fcfa@fcfa.cat	93 30
Federació Catalana de Gimnàstica	Xavier March i Mateu	1923	5.450	109	Passeig Olímpic (Barcelona)	federacio@gimcat.com	93 42
Federació Catalana de Golf	Albert Durán		47.000	63	C/ Tuset (Barcelona)	catgolf@catgolf.com	93 41
Federació Catalana d'Halterofília			152	7	Rambla Gipsúcoa (Barcelona)	halterofilia@hormail.com	93 26
Federació Catalana d'Handbol			12.034	125	Cerdanyola del Vallès	secretaria@fchandbol.com	93 60
Federació Catalana d'Hípica	Emilio J. Zegri		6.199	115	Rambla Gipsúcoa (Barcelona)	gerencia@fchipica.cat	93 30
Federació Catalana d'Hoquei	Narcís Carrió i Barreras	1923	4.366	25	Rambla de Catalunya (Barcelona)	fchockey@fchockey.org	93 31
Federació Catalana de Judo	Fermin Parra Berquices		5.440	98	Badia del Vallès	federacio@fedecatiudo.cat	93 74
Federació Catalana de Karate	Josep Bosch i Espinalt		7.600	140	C/ Castillejos (Barcelona)	karate@fckarate.com	93 43
Federació Catalana de Korfball	Silvia Mayo	1990	411	28	Rambla Gipsúcoa (Barcelona)	info@korfball.cat	
Federació Catalana de Lluita	Josep Sanclús i Cusso	1924	532	9	C/ Verdi (Barcelona)	fccluita@yahoo.es	93 23

1.- Vista general de la base de dades utilitzada per buidar tota la informació relativa a les federacions esportives. La principal font d'informació ha estat la web de l'**UFEC**.

Les Federacions Esportives de Catalunya ☆

Archivo Editar Ver Insertar Respuestas (6) Herramientas Ayuda

Enviar formulario

Diseno: Encabezado (azul) Ver respuestas Ver el formulario publicado

0.- Àrea d'història

0.1. Des de quin any guardeu documentació, és a dir, quin és el document més antic que conserveu?

0.2. I el document més recent?

1.- Àrea d'informació sobre la oficina

1.1. Tasques administratives que es realitzen a la oficina (breu descripció)

1.2. Hi ha una forma establerta de tractar la documentació (hi ha un mínim de paràmetres)?

☐ Sí

☐ No

1.3. Cada persona que treballa utilitza la seva metodologia?

☐ Sí

☐ No

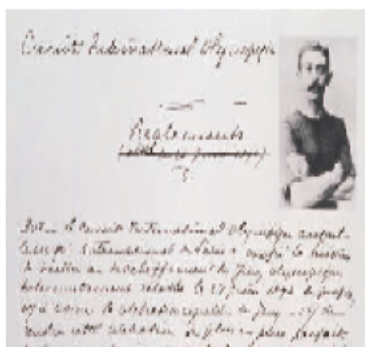
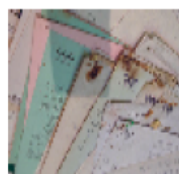
1.4. Existeix un lloc on guardar la documentació a la mateixa oficina?

☐ Sí

☐ No

2.- Formulari elaborat per l'enviament de les enquestes via electrònica, a través de *Google Drive*. Aquesta part ha comptat amb la col·laboració de membres de l'**Esaged**.

¿Qué es la SPO?

La SPO, Sección de Archivos del Deporte, fue fundada en el año 2004 durante el Congreso del CIA/ICA en Viena. La misión del CIA/ICA es la de promover la preservación y el uso de los archivos y documentos en el mundo a través de la cooperación internacional. Los miembros de la SPO son instituciones, asociaciones y personas que trabajan o están interesados/as en los archivos del deporte.

La misión de la SPO es la preservación y salvaguarda de los archivos del deporte en todo el mundo. Para poder alcanzar sus objetivos, la sección organiza seminarios y talleres para difundir información acerca de los archivos del deporte, coopera con instituciones y con organizaciones de investigación deportiva y distribuye la información a través de sus publicaciones y su página web.

Proyectos SPO

- Seminarios y grupos de trabajo de archivos del deporte.
- Sesiones sobre los archivos del deporte durante los congresos, con la intención de acercar la historia del deporte desde diferentes perspectivas (economía, legislación, filosofía, salud, medios de comunicación, etc.).
- Dar a conocer a los gobiernos y al público en general las necesidades de preservar los archivos del deporte de las asociaciones e instituciones privadas y públicas.
- Elaboración de metodologías y normas archivísticas para las instituciones y organizaciones deportivas (federaciones y clubs).
- Un directorio mundial de las instituciones que contengan archivos del deporte.

SPO Comité Directivo

El trabajo de la SPO es llevado a cabo por los miembros del comité directivo que es elegido en la Asamblea general de la SPO durante el congreso cuatrienal del CIA/ICA.

Para contactar con la SPO:

Rellene el formulario de inscripción:

http://www.ica.org/sites/default/files/pre-application%20form_0.pdf

3.- Tríptic de presentació de l'ICA/SPO, on es dona a conèixer la labor d'aquesta secció, i el fort impuls envers als arxius d'esports i que aquests es desenvolupin.

Títol del projecte:

La documentació esportiva: patrimoni i memòria cultural de Catalunya.

Elaborat per Lluís Sánchez com a Treball de Màster en Arxivística i Gestió de Documents de l'Escola Superior d'Arxivística i Gestió de Documents. Dirigit per Fina Solà, vicepresidenta de la Secció d'Arxius d'Esports (ICA(SPO) del Consell Internacional d'Arxius

Motivació:

El projecte neix a través de la idea d'aprofundir en els treballs realitzats dins del *Club Atlètic Vic*, i sobretot, el tractament fet de la documentació realitzada durant els *Jocs Olímpics de Barcelona '92*. Són els dos grans referents documentats de treballs realitzats dins de l'àmbit arxivístic català vinculat al món de l'esport. Per aquest motiu, la idea del projecte és la d'apropar-nos el màxim possible a la realitat dels arxius de l'esport català, a través de les seves federacions esportives. El conjunt de les federacions més els clubs esportius formen part de la rica *memòria cultural i social* de Catalunya, a més de la memòria esportiva, un àmbit on encara queda molta feina per fer, i hem de conscienciar-nos a tots els agents participants, que estem davant d'una part molt important de la història de Catalunya. A més, la recerca enllaça amb un projecte internacional avalat pel Consell Internacional d'Arxius.

Objectius del projecte:

- Conèixer l'estat dels arxius esportius catalans
- Conscienciar a les organitzacions de la importància que té la documentació i gestionar-la de forma eficaç i eficient. Prendre consciència que els arxius esportius són la font de la memòria històrica esportiva del país, i una pota més del patrimoni cultural del mateix, en un any en què es porta a terme el Congrés Internacional d'Història de l'Esport.
- Elaborar una proposta bàsica d'organització documental per a les Federacions i els clubs per tal de millorar el tractament i accés a la informació.
- Analitzar el paper de les institucions públiques catalanes competents dins del món dels esports (*UFEC i Secretaria General de l'Esport*) i els arxius (*Associació Arxivers-Gestors de documents de Catalunya, Subdirecció General d'Arxius i Museus i Consell Internacional d'Arxius/ Secció d'Esports -SPO-*), per tal de generar un projecte de col·laboració conjunt de futur, i poder potenciar aquests dos àmbits, pel bé de la memòria col·lectiva.
- Reflexionar sobre les diferents alternatives de conservació permanent d'aquests documents, per tal que les Federacions i els clubs puguin adoptar la millor solució alhora de determinar si s'assumeix la conservació dels fons històrics o es planteja la possibilitat de dipositar-los als arxius catalans.

4.- Carta explicativa del projecte a **Jordi Sans**, Director de Relacions Institucionals de l'UFEC, per tal de demanar la participació de les federacions en el projecte.

Resultats desglossats de l'enquesta

Cada persona utilitza la seva metodologia?

		SI	No	NS/NC
Federació Catalana d'Activitats Subaquàtiques (FECDAS)	Si	1	0	0
Federació Catalana de Futbol Americà	No	0	0	0
Federació Catalana d'Hípica	Si	1	1	0
Federació Catalana de Cecs i Deficients Visuals	No	0	0	0
Federació Catalana d'Automobilisme	Si	1	1	0
FC d'Esports de Persones amb Discapacitat Física	No	0	0	0
Federació Catalana de Billar	Si	1	1	0
Federació Catalana de Futbol	Si	1	1	0
Federació Catalana d'Esgrima	No	0	0	0
Federació Catalana de Pàdel	Si	1	1	0
Federació Catalana d'Atletisme	Si	1	1	0
Federació Catalana de Bàdminton	NS	0	0	1
Federació Catalana de Beisbol i softbol	Si	1	1	0
Federació Catalana de Caça	No	0	0	0
Federació Catalana d'Esports per a Disminuïts Psíquics	No	0	0	0
Federació Catalana d'Escacs	No	0	0	0
Federació Catalana d'Esports d'Hivern	No	0	0	0
Federació d'Entitats Excursionistes de Catalunya	Si	1	1	0
Federació Catalana de Salvament i Socorrisme	No	0	0	0
Federació Catalana de Tennis Taula	Si	1	1	0
Federació Catalana de Triatló	No	0	0	0
Federació Catalana de Vela	Si	1	1	0
		11	10	1

Existeix un lloc on guardar la documentació a la mateixa oficina?

		SI	No	NS/NC
Federació Catalana d'Activitats Subaquàtiques (FECDAS)	Si	1	0	0
Federació Catalana de Futbol Americà	Si	1	0	0
Federació Catalana d'Hípica	Si	1	0	0
Federació Catalana de Cecs i Deficients Visuals	Si	1	0	0
Federació Catalana d'Automobilisme	Si	1	0	0
FC d'Esports de Persones amb Discapacitat Física	Si	1	0	0
Federació Catalana de Billar	Si	1	0	0
Federació Catalana de Futbol	Si	1	0	0
Federació Catalana d'Esgrima	Si	1	0	0
Federació Catalana de Pàdel	Si	1	0	0
Federació Catalana d'Atletisme	Si	1	0	0
Federació Catalana de Bàdminton	SI	1	0	0
Federació Catalana de Beisbol i softbol	Si	1	0	0
Federació Catalana de Caça	Si	1	0	0
Federació Catalana d'Esports per a Disminuïts Psíquics	Si	1	0	0
Federació Catalana d'Escacs	Si	1	0	0
Federació Catalana d'Esports d'Hivern	Si	1	0	0
Federació d'Entitats Excursionistes de Catalunya	Si	1	0	0

Federació Catalana de Salvament i Socorrisme	Si	1	0	0
Federació Catalana de Tennis Taula	Si	1	0	0
Federació Catalana de Triatló	Si	1	0	0
Federació Catalana de Vela	Si	1	0	0
		22	0	0

Guardeu la documentació agrupada?

		SI	No	NS/NC
Federació Catalana d'Activitats Subaquàtiques (FECIDAS)	Si	1	0	0
Federació Catalana de Futbol Americà	Si	1	0	0
Federació Catalana d'Hípica	Si	1	0	0
Federació Catalana de Cecs i Deficients Visuals	Si	1	0	0
Federació Catalana d'Automobilisme	Si	1	0	0
FC d'Esports de Persones amb Discapacitat Física	Si	1	0	0
Federació Catalana de Billar	Si	1	0	0
Federació Catalana de Futbol	Si	1	0	0
Federació Catalana d'Esgrima	Si	1	0	0
Federació Catalana de Pàdel	Si	1	0	0
Federació Catalana d'Atletisme	Si	1	0	0
Federació Catalana de Bàdminton	SI	1	0	0
Federació Catalana de Beisbol i softbol	Si	1	0	0
Federació Catalana de Caça	Si	1	0	0
Federació Catalana d'Esports per a Disminuïts Psíquics	Si	1	0	0
Federació Catalana d'Escacs	Si	1	0	0
Federació Catalana d'Esports d'Hivern	Si	1	0	0
Federació d'Entitats Excursionistes de Catalunya	No	0	1	0
Federació Catalana de Salvament i Socorrisme	Si	1	0	0
Federació Catalana de Tennis Taula	Si	1	0	0
Federació Catalana de Triatló	Si	1	0	0
Federació Catalana de Vela	Si	1	0	0
		21	1	0

Trobeu la documentació sempre que la busqueu?

		SI	No	NS/NC
Federació Catalana d'Activitats Subaquàtiques (FECIDAS)	Si	1	0	0
Federació Catalana de Futbol Americà	Si	1	0	0
Federació Catalana d'Hípica	Si	1	0	0
Federació Catalana de Cecs i Deficients Visuals	No	0	1	0
Federació Catalana d'Automobilisme	Si	1	0	0
FC d'Esports de Persones amb Discapacitat Física	Si	1	0	0
Federació Catalana de Billar	Si	1	0	0
Federació Catalana de Futbol	Si	1	0	0
Federació Catalana d'Esgrima	Si	1	0	0
Federació Catalana de Pàdel	Si	1	0	0
Federació Catalana d'Atletisme	Si	1	0	0
Federació Catalana de Bàdminton	SI	1	0	0
Federació Catalana de Beisbol i softbol	No	0	1	0
Federació Catalana de Caça	Si	1	0	0
Federació Catalana d'Esports per a Disminuïts	Si	1	0	0

Psíquics				
Federació Catalana d'Escacs	Si	1	0	0
Federació Catalana d'Esports d'Hivern	No	0	1	0
Federació d'Entitats Excursionistes de Catalunya	Si	1	0	0
Federació Catalana de Salvament i Socorrisme	Si	1	0	0
Federació Catalana de Tennis Taula	Si	1	0	0
Federació Catalana de Triatló	SI	1	0	0
Federació Catalana de Vela	Si	1	0	0
		19	3	0

Teniu fotografies?

		SI	No	NS/NC
Federació Catalana d'Activitats Subaquàtiques (FECIDAS)	Si	1	0	0
Federació Catalana de Futbol Americà	Si	1	0	0
Federació Catalana d'Hípica	Si	1	0	0
Federació Catalana de Cecs i Deficients Visuals	Si	1	0	0
Federació Catalana d'Automobilisme	No	0	1	0
FC d'Esports de Persones amb Discapacitat Física	Si	1	0	0
Federació Catalana de Billar	No	0	1	0
Federació Catalana de Futbol	Si	1	0	0
Federació Catalana d'Esgrima	No	0	1	0
Federació Catalana de Pàdel	No	0	1	0
Federació Catalana d'Atletisme	Si	1	0	0
Federació Catalana de Bàdminton	SI	1	0	0
Federació Catalana de Beisbol i softbol	Si	1	0	0
Federació Catalana de Caça	Si	1	0	0
Federació Catalana d'Esports per a Disminuïts Psíquics	Si	0	0	0
Federació Catalana d'Escacs	Si	0	0	0
Federació Catalana d'Esports d'Hivern	Si	1	0	0
Federació d'Entitats Excursionistes de Catalunya	Si	1	0	0
Federació Catalana de Salvament i Socorrisme	Si	1	0	0
Federació Catalana de Tennis Taula	Si	1	0	0
Federació Catalana de Triatló	No	0	1	0
Federació Catalana de Vela	No	0	1	0
		14	6	0

Pot accedir-hi tothom a la documentació que conserveu?

		SI	No	NS/NC
Federació Catalana d'Activitats Subaquàtiques (FECIDAS)	No	0	1	0
Federació Catalana de Futbol Americà	No	0	1	0
Federació Catalana d'Hípica	No	0	1	0
Federació Catalana de Cecs i Deficients Visuals	No	0	1	0
Federació Catalana d'Automobilisme	Si	1	0	0
FC d'Esports de Persones amb Discapacitat Física	No	0	1	0
Federació Catalana de Billar	Si	1	0	0
Federació Catalana de Futbol	No	0	1	0
Federació Catalana d'Esgrima	No	0	1	0
Federació Catalana de Pàdel	No	0	1	0

Federació Catalana d'Atletisme	Si	1	0	0
Federació Catalana de Bàdminton	SI	0	0	0
Federació Catalana de Beisbol i softbol	No	0	1	0
Federació Catalana de Caça	No	0	1	0
Federació Catalana d'Esports per a Disminuïts Psíquics	No	0	1	0
Federació Catalana d'Escacs	No	0	1	0
Federació Catalana d'Esports d'Hivern	No	0	1	0
Federació d'Entitats Excursionistes de Catalunya	Si	1	0	0
Federació Catalana de Salvament i Socorrisme	No	0	1	0
Federació Catalana de Tennis Taula	No	0	1	0
Federació Catalana de Triatló	No	0	0	0
Federació Catalana de Vela	No	0	1	0
		4	16	0

Hi ha mètodes de control a l'hora de consultar la documentació?

		SI	No	NS/NC
Federació Catalana d'Activitats Subaquàtiques (FECIDAS)	Si	1	0	0
Federació Catalana de Futbol Americà	No	0	1	0
Federació Catalana d'Hípica	No	0	1	0
Federació Catalana de Cecs i Deficients Visuals	Si	1	0	0
Federació Catalana d'Automobilisme	No	0	1	0
FC d'Esports de Persones amb Discapacitat Física	Si	1	0	0
Federació Catalana de Billar	No	0	1	0
Federació Catalana de Futbol	Si	1	0	0
Federació Catalana d'Esgrima	No	0	1	0
Federació Catalana de Pàdel	No	0	1	0
Federació Catalana d'Atletisme	Si	1	0	0
Federació Catalana de Bàdminton	SI	1	0	0
Federació Catalana de Beisbol i softbol	No	0	1	0
Federació Catalana de Caça	Si	1	0	0
Federació Catalana d'Esports per a Disminuïts Psíquics	Si	1	0	0
Federació Catalana d'Escacs	Si	1	0	0
Federació Catalana d'Esports d'Hivern	No	0	1	0
Federació d'Entitats Excursionistes de Catalunya	No	0	1	0
Federació Catalana de Salvament i Socorrisme	Si	1	0	0
Federació Catalana de Tennis Taula	Si	1	0	0
Federació Catalana de Triatló	Si	1	0	0
Federació Catalana de Vela	No	0	1	0
		12	10	0

Llenceu documentació ?

		SI	No	NS/NC
Federació Catalana d'Activitats Subaquàtiques (FECIDAS)	No	0	1	0
Federació Catalana de Futbol Americà	Si	1	0	0
Federació Catalana d'Hípica	Si	1	0	0
Federació Catalana de Cecs i Deficients Visuals	No	0	1	0
Federació Catalana d'Automobilisme	Si	1	0	0
FC d'Esports de Persones amb Discapacitat Física	Si	1	0	0
Federació Catalana de Billar	Si	1	0	0

Federació Catalana de Futbol	No	0	1	0
Federació Catalana d'Esgrima	Si	1	0	0
Federació Catalana de Pàdel	Si	1	0	0
Federació Catalana d'Atletisme	No	0	1	0
Federació Catalana de Bàdminton	NO	0	1	0
Federació Catalana de Beisbol i softbol	Si	1	0	0
Federació Catalana de Caça	Si	1	0	0
Federació Catalana d'Esports per a Disminuïts Psíquics	No	0	1	0
Federació Catalana d'Escacs	Si	1	0	0
Federació Catalana d'Esports d'Hivern	No	0	1	0
Federació d'Entitats Excursionistes de Catalunya	Si	1	0	0
Federació Catalana de Salvament i Socorrisme	Si	1	0	0
Federació Catalana de Tennis Taula	Si	1	0	0
Federació Catalana de Triatló	Si	1	0	0
Federació Catalana de Vela	Si	1	0	0
		15	7	0